הלכות תפילין מזוזה וספר תורה פרק ד' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור — הלכות תפילין פרק ד'

הקדמה

ביז יעצט האט מען געלערנט וויאזוי מ'שרייבט תפילין, וויאזוי מ'מאכט די בתים און רצועות. יעצט גייט מען לערנען **וויאזוי מ'לייגט די תפילין** — „דער ענד-יוזער'ס מצוה."

הלכה א — מקום הנחת תפילין של ראש

רמב"ם: „היכן מניחין את התפילין? של ראש מניחין אותה על הקדקד, שיהא סוף השערה שכנגד הפנים, המקום שמוחו של תינוק רופס בו."

פשט: די תפילין של ראש לייגט מען אויפן קדקד — דער פלאץ אויבן אויפן קאפ וואו ביי א תינוק איז דער מוח רופס (דער ווייכער פלאץ), ביים סוף פון די האר כנגד הפנים.

חידושים:

- דער פסוק זאגט „לטוטפת בין עיניך" — חז"ל טייטשן „בין עיניך" נישט ממש צווישן די אויגן, נאר **אקעגנאיבער** די אויגן אויבן אויפן קאפ. „בין עיניך" מיינט אינמיטן פון קאפ (אזוי ווי די אויגן זענען פאזיציאנירט), אבער **אויבן**, נישט אויף דער שטערן.

רמב"ם: „וצריך להניח אותה באמצע כדי שתהא בין העינים."

פשט: מ'דארף לייגן אינמיטן פונעם קאפ, כדי עס זאל זיין אקעגנאיבער צווישן די אויגן.

רמב"ם: „וקושרה בגובה העורף כדי שתהא סוף הגולגולת."

פשט: דער קשר פון הינטן בינדט מען ביים אויבן פון געניק — דער סוף פון דער גולגולת (שעדל-ביין).

חידושים:

- פון דער גמרא: „קשר של תפילין שיעורו שיהא למעלה כדי שיהא ישראל למעלה ולא למטה" — דער קשר דארף זיין העכער ווי די באקן פון טראוט. „והוא שיהא כלפי פנים כדי שיהא ישראל לפנים ולא לאחור" — „כלפי פנים" מיינט אז די שיינע שווארצע זייט פון קשר איז כלפי חוץ (צום מענטש צו).

הלכה א (המשך) — מקום הנחת תפילין של יד

רמב"ם: „של יד... על הקיבורת, והיכן הוא? בשר התפוח שבין מרפק שבין פרק הכתף ובין פרק הזרוע. ונמצא שכשימדבק מרפקו לצלעות תהא התפילה כנגד לבו, ונמצא מקיים והיו הדברים האלה על לבבך."

פשט: די של יד לייגט מען אויף דער קיבורת — דער פלייש-הויכונג צווישן דער שולטער-דזשוינט און דער עלבאגן-דזשוינט. ווען מ'דריקט דעם עלבאגן צו די צלעות, קומט אויס די תפילין כנגד דעם הארץ.

חידושים:

- דער רמב"ם פארבינדט צוויי פסוקים: „על ידך" (וואו מ'לייגט) מיט „והיו הדברים האלה על לבבך" (כנגד הארץ). מ'האט נישט געהייסן בינדן אויפן הארץ אליין, נאר בינדן אויף דער האנט **אקעגן** דעם הארץ.
- **אלע מקומות הנחה זענען הלכה למשה מסיני** — „מפי השמועה למדו" — נישט סתם א דרשה נאר א קבלה.

דרך המינות — אויף פס ידו אדער מצחו

רמב"ם: „ואם הניחה על פס ידו... או של ראשו על מצחו, הרי זו דרך המינות."

פשט: ווער עס לייגט של יד אויף דער פלאכע האנט (פאלם) אדער של ראש אויף דער שטערן — דאס איז דרך המינות.

חידושים:

- דער רמב"ם זאגט **נישט** „לא יצא" — ער זאגט „דרך המינות", וואס איז **ערגער** ווי נישט יוצא זיין. ער האט אפשר יוצא געווען (ווייל ער האט עפעס געטון), אבער ער האט געטון ווי די מינים.
- דער רמב"ם דעפינירט: **„המינות היא שפוטר את המקראות לפי דעתו"** — מינות איז ווען מ'טייטשט פסוקים לויט אייגענעם שכל, אן קבלת חז"ל.

עגולות תפילין

רמב"ם: „העושה תפילתו עגולות... ואין בו מצוה כלל."

פשט: רונדע תפילין — קיין מצוה בכלל, נישט אמאל א האלבע מצוה.

חידושים:

- דער לשון „ואין בו מצוה כלל" (נישט סתם „פסול") איז **לשון המשנה:** „עושה תפילתו עגולה סכנה ואין בו מצוה." דער רמב"ם איז מעתיק דעם לשון.
- דער רמב"ם ברענגט **נישט** דעם חלק פון „סכנה" (רש"י טייטשט סכנה אז עס קען אריינגיין אין קאפ).
- פראקטיש פאר מענטשן מיט OCD-חששות: „עגול" מיינט ווי א ניסל — אויב דיינע תפילין זענען נישט אויס ווי א ניסל, ביסטו גוט.

איטר (לינקס-הענטיגער)

רמב"ם: „איטר מניח תפילין בימינו שהיא לו כשמאל."

פשט: א לינקס-הענטיגער לייגט אויף זיין רעכטע האנט, ווייל דאס איז פאר אים די „שמאל" (שוואכע האנט).

חידושים:

- דער רמב"ם'ס שיטה: „ימין" און „שמאל" ווערן דעפינירט לויט **פונקציע** (וועלכע האנט איז דאמינאנט), נישט לויט פאזיציע.

רמב"ם: „ואם היה שולט בשתיהן, מניחן בשמאלו שהיא שמאל כל אדם."

פשט: אן אמבידעקסטרער לייגט אויף שמאל ווי אלע מענטשן, ווייל ביי אים איז קיין האנט נישט שוואכער, גייט מען צוריק צום נארמאלן דין.

הלכה ב — צוויי באזונדערע מצוות

רמב"ם: „תפילין של ראש אינה מעכבת של יד, ושל יד אינה מעכבת של ראש, אלא שהן שתי מצוות, זו לעצמה וזו לעצמה."

פשט: של ראש און של יד זענען **צוויי באזונדערע מצוות** — נישט ווי ארבעה מינים וואס איז א סעט. האט מען נאר איינס, לייגט מען איינס.

חידושים:

- ווייל ס'איז צוויי מצוות, קומען צוויי באזונדערע ברכות מיט צוויי באזונדערע נוסחאות.

- **„לא מעכב זה את זה" — וואס מיינט עס?** ס'מיינט נישט אז מ'מעג לכתחילה לייגן נאר איינס. מ'איז מחויב צו לייגן ביידע תפילין יעדן טאג — ס'איז צוויי באזונדערע מצוות. „לא מעכב" מיינט נאר: אויב מ'האט נישט איינס (למשל מ'האט נישט קיין של ראש), זאל מען נישט מיינען אז מ'איז פטור פון של יד אויך. מ'קען מקיים זיין איין מצוה אן דער אנדערער.

- **[דיגרעסיע — חסידישע תורה:]** פארוואס זענען דא תפילין של יד און של ראש? ווייל אין אידישקייט דארף דער קאפ (שכל) האלטן צוזאמען מיט דער הארץ (רגש).

הלכה ב (המשך) — ברכות תפילין

רמב"ם: על של ראש — „על מצות תפילין"; על של יד — „להניח תפילין".

חידושים:

- פארוואס „להניח" און נישט „לקשור"? ביי של יד שטייט אין פסוק „וקשרתם" (קשירה/טון), ביי של ראש שטייט „והיו לטוטפות" (זיין/הנחה). „להניח" פאסט צו של יד ווייל די האנט טוט זאכן — ס'איז אן אקטיווע הנחה.

רמב"ם: „אם הניח שתיהן [בלי הפסק], מברך ברכה אחת — להניח תפילין, וקושר של יד תחלה ואחר כך מניח של ראש."

פשט: ווען מ'לייגט ביידע אן הפסק, מאכט מען **נאר איין ברכה** — „להניח תפילין." אבער אויב מ'האט גערעדט צווישן זיי (דיבור ביניהם) אדער געוואוארט, מאכט מען צוויי ברכות.

חידושים:

- **דער רמב"ם** הלט: איין ברכה ווען מ'לייגט ביידע אן הפסק.

- **מנהג אשכנז (רמ"א):** מ'מאכט **צוויי ברכות** אפילו אן הפסק.

- **כדי יוצא זיין דעם רמב"ם**, זאגן מאנכע די צווייטע ברכה שטיל און זאגן „ברוך שם כבוד מלכותו" דערנאך, אויס חשש ברכה לבטלה. דער רמ"א אליין זאגט מ'זאל זאגן „ברוך שם" — דאס איז א שפעטערע צוגאב.

- **תשובות הרמב"ם — איין ברכה אויף צוויי מצוות:** דער רמב"ם האט בפירוש געזאגט אין זיינע תשובות אז ס'איז טאקע צוויי באזונדערע מצוות, נאר חכמים האבן געגעבן איין ענין — מ'קען מאכן איין ברכה אויף צוויי מצוות כל זמן זיי זענען אין דעם זעלבן נושא (סאבדזשעקט). דאס איז א כלל'דיגע יסוד: איין ברכה קען דעקן צוויי מצוות ווען זיי געהערן צום זעלבן ענין.

- **פשטות פון „להניח":** דער לשון „להניח" קען באמת גיין אויף ביידע תפילין — ס'איז א לשון וואס שטימט אויף ביידע. די פשטות פון דער גמרא שטייט אזוי ווי דער רמב"ם — אז סתם מאכט מען איין ברכה, און נאר אויב מ'מאכט א הפסק מאכט מען צוויי.

רמב"ם: „וכשחולץ, חולץ של ראש תחלה ואחר כך חולץ של יד."

פשט: ביים אויסטון — קודם של ראש, דערנאך של יד. מ'בלייבט קיינמאל נישט מיט נאר של ראש.

הלכה ו — הפסק בדיבור צווישן של יד און של ראש

רמב"ם: מי שבירך „להניח תפילין" וקשר תפילין של יד — אסור לו לספר, ואפילו להשיב שלום לרבו, עד שיניח של ראש. ואם שח — הרי זה עבירה בידו, וצריך לברך ברכה שנייה „על מצות תפילין."

פשט: ווייל די איין ברכה דעקט ביידע תפילין, טאר מען נישט מפסיק זיין צווישן זיי. אויב מ'האט גערעדט, דארף מען מאכן א נייע ברכה אויף של ראש.

חידושים:

1. **וואס איז די „עבירה"?** נישט ברכה לבטלה. דער הפסק אליין איז די עבירה — דאס וואס מ'האט גורם געווען אז מ'דארף מאכן נאך א ברכה. מ'האט „פארלוירן" די מצוה פון איין ברכה אויף ביידע.

2. **מקור פון „הרי זה עבירה" — גמרא סוטה (משוח מלחמה):** דער רמב"ם נוצט דעם לשון חז"ל פון דער גמרא וועגן משוח מלחמה וואס שיקט צוריק פונעם מלחמה דעם „ירא ורך הלבב." דער מדרש פרעגט: וואס הייסט „ירא"? איינער וואס האט מורא פון זיינע עבירות. וואס פאר א עבירה? למשל, איינער וואס האט גערעדט צווישן של יד לשל ראש. **דאס באווייזט אז ס'איז א זייער שוואכע עבירה** — ווייל דער גמרא'ס פוינט איז אז מ'שיקט צוריק אפילו פאר אזא קליינציגע עבירה. ס'איז א קלה שבקלות.

3. **דער רמב"ם'ס חידוש אז ס'איז „אסור":** אין דער גמרא שטייט סתם: אויב שח מאכט ער צוויי ברכות, אויב נישט שח מאכט ער איין ברכה. דאס אליין קען מיינען אז מ'מעג לכתחילה רעדן — מ'וועט פשוט דארפן מאכן נאך א ברכה. דער רמב"ם האט אבער געזען פון דעם „הרי זה עבירה" אז ס'איז אסור לכתחילה. **אן דעם מקור וואלט מען נישט געוואוסט אז ס'איז אסור** — מ'וואלט געמיינט ס'איז נאר א הלכתישע קאנסעקווענץ (צוויי ברכות), נישט א איסור.

4. **איינער וואס לייגט נאר של יד (אן של ראש):** אזא מענטש מעג רעדן נאכדעם, ווייל ער האט נישט אינזין ביידע. ער מאכט „על מצות תפילין" נאר אויף של יד, און ס'איז נישטא קיין הפסק-פראבלעם. דער איסור פון הפסק איז נאר ווען מ'פלאנט צו לייגן ביידע, ווייל דעמאלט גייט די ברכה ארויף אויף ביידע.

הלכה ז — ברכה ביי יעדע הנחה מחדש

רמב"ם: תפילין כל זמן שמניחן מברך עליהן. אפילו חולץ ולובש מאה פעמים ביום — מאכט מען יעדעס מאל א ברכה.

פשט: יעדע מאל וואס מ'לייגט אן תפילין מחדש, אפילו הונדערט מאל א טאג, מאכט מען א ברכה.

חידושים:

- פראקטישע אפליקאציע: אמאל פלעגט מען גיין א לאנגע צייט מיט תפילין. ווען מ'האט אויסגעטון (למשל פאר בית הכסא) און צוריק אנגעטון, מאכט מען ווידער א ברכה.

- דער רמ"א זאגט אז אויב מ'נעמט אראפ תפילין על מנת צוריקצולייגן, דארף מען נישט מאכן קיין ברכה — אבער דאס איז א מחלוקת.

הלכה ח — ברכה קודם לעשייה, סדר הנחה

רמב"ם: בכל המצוות כולן מברך עליהן קודם לעשייתן. לפיכך, מברך על תפילין של יד אחר הנחה קודם קשירה — ווייל די קשירה איז די עשיה.

פשט: מ'לייגט די תפילין אויף דער קיבורת (ארויפלייגן), מאכט די ברכה, און דערנאך קושר (קניפט) — ווייל די קשירה איז דער גמר פון דער מצוה.

חידושים:

- **של ראש — קיין קשירה:** לויט'ן רמב"ם איז נישטא אזא זאך ווי קשירה אויף של ראש. ביי של ראש איז די הנחה גופא (דאס ארויפלייגן אויפ'ן קאפ אין דעם עקזאקטן פלאץ) שוין די מצוה. דער חילוק צווישן „לייגן" און „ליגן" איז נישטא, ווייל מ'לייגט עס אין דעם פרעסייז פלאץ וואו ס'דארף ליגן.

הלכה ט — כבוד תפילין, סדר הנחה אין בעטל

רמב"ם: מי שחולץ תפילין — אל יניחם על הארץ. לא יניח של יד למטה ושל ראש למעלה. ווייל בשעה שירצה ללובשן יפגע בשל ראש תחילה, נמצא שהוא מניחה ולובש של יד — ואסור לו לאדם להניח מצוה ולעבור ממנה למצוה אחרת.

פשט: ווען מ'לייגט אוועק תפילין אין א בעטל, זאל מען אויסרעכענען אז נעקסטע מאל ווען מ'עפנט דעם בעטל, זאל מען ערשט טרעפן די של יד (וואס מ'לייגט קודם), נישט די של ראש.

חידושים:

1. **יסוד פון „אין מעבירין על המצוות":** דער רמב"ם'ס טעם איז דער כלל „מצוה שתבוא לידו אל יחמיצנה" — ווען דיין האנט באגעגנט א מצוה (של ראש), טארסטו זי נישט איבערגיין צו א אנדערע מצוה (של יד). ממילא דארף מען לייגן אוועק באופן אז מ'זאל נישט אריינקומען אין דעם דילעמא.

2. **דילעמע ווען מען טרעפט של ראש קודם:** אויב מען האט שוין אריינגעבאמפט אין די של ראש בדיעבד, וואס טוט מען? עס איז דא א סתירה צווישן צוויי עקרונות: (א) „מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה" — דו האסט שוין אנגערירט די של ראש, לייג עס אן; (ב) די מצוה פון של יד תחילה — מען מוז אנטון של יד פריער. לכאורה איז די מצוה פון של יד תחילה גובר, און מען גייט עובר זיין אויף „אין מעבירין על המצוות." דער בית יוסף האט גע'טענה'ט אז פונעם רמב"ם איז משמע אז מען דארף של יד תחילה סיי ווי סיי.

3. **אינערליכע סתירה אין דעם קאנצעפט:** דער זעלבער עקרון פון „מצוה הבאה לידך" איז אן „עטיטוד" פון ספאנטאנעם מצוה-טון (וואס דו טרעפסט, דאס טוסטו). דער זעלבער מהלך וואלט נישט געזאגט אז מען דארף בנוגע צו תפילין אזוי סטרוקטורירט ארייגלייגן אין בייטל כדי צו פארמיידן דעם פראבלעם. דער רמב"ם קאמבינירט צוויי אנדערע גישות: (א) זארגן זיך פאר א סדר (לייגן של יד אויבן), און (ב) דער ספאנטאנער עקרון פון „אין מעבירין."

תפילין בייטלעך — אמאל און היינט

חידושים:

1. **מחלוקת רבינו מנוח מיט מגן אברהם:** רבינו מנוח (און דער בן איש חי) האלטן אז מען זאל קויפן א שמאלע תפילין בייטל (ווי דער רמב"ם רעדט — איינס אויף דעם אנדערן), כדי מ'זאל קענען מקיים זיין די הלכה פון של יד למעלה. דער מגן אברהם האלט פארקערט — בעסער א ברייטערע בייטל וואו ביידע ליגן נעבן אנאנד, און מען האט שוין נישט דעם פראבלעם פון אריינבאמפן אין של ראש קודם.

2. **היינטיגע תפילין בייטלעך:** די היינטיגע בייטלעך (מיט צוויי באזונדערע פעכער זייט ביי זייט) זענען זייער גוט — מען ווייסט וואו של יד ליגט און וואו של ראש ליגט, און מען נעמט ארויס של יד תחילה אן קיין פראבלעם. אבער דאס איז נישט דער טיפוס בייטל וואס די גמרא רעדט וועגן.

הלכה ה — קדושת כלי תפילין

רמב"ם: „כלי שהכינו להניח בו תפילין והניחן בו — נתקדש, ואסור להשתמש בו דברי חול. הכינו ולא הניח בו, או שהניח בו ארעי ולא הכינו — הרי הן כחול."

פשט: א כלי (בייטל) וואס מען האט אנגעגרייט פאר תפילין און מען האט טאקע אריינגעלייגט תפילין — באקומט קדושה און מען טאר עס נישט ניצן פאר חולדיגע זאכן. אבער בלויז הכנה אן שימוש, אדער בלויז ארעי'דיגער שימוש אן הכנה — בלייבט חול.

חידושים:

1. **פאראלעל צו תיבה של ספר תורה:** ביי א תיבה פון ספר תורה איז אויך דא קדושה — מען טאר עס נישט פארקויפן פאר א נידריגערע קדושה. דער עקרון פון הכנה + שימוש = קדושה איז דער זעלבער.

2. **פראקטישע נפקא מינה — ארייגלייגן חולדיגע זאכן אין תפילין בייטל:** מען טאר נישט ארייגלייגן א פען, באטעריעס, ווייערס, אדער אנדערע חולדיגע זאכן אין א תפילין בייטל. „מנהג ישראל" איז אז אין תפילין בייטלעך ליגט אלערליי „דזשאנק" — אבער דער רמב"ם (און שולחן ערוך) זאגט אז מען טאר נישט.

3. **פלעסטיק קאווער:** עס איז א ספק צי די פלעסטיק קאווער (אויסערליכע שיץ) האט אויך קדושה. די סברא איז אז די פלעסטיק איז בלויז געמאכט אז עס זאל נישט שמוציג ווערן, און הייסט נישט א „כלי" — דעריבער קען מען זיך מקיל זיין.

4. **[דיגרעסיע — חסידישע תפילין בייטלעך:]** ביי א ליטוואק ליגט נאר תפילין אין בייטל, אבער ביי א חסידישן איד ליגט אויך א גארטל, ליכט, מעטשעס, אמאל אפילו א קרעיזי גלו פאר צובראכענע ברילן — וואס שטעלט אויף די שאלה פון דברי חול.

5. **תנאי:** עס ווערט אויפגעברענגט צי מען קען מאכן א תנאי בשעת מען קויפט דעם בייטל אז עס זאל נישט באקומען קדושה, אבער דאס ווערט נישט אויסגעפירט.

ליטולו של תפילין — טראגן תפילין

חידושים:

1. **וואס מיינט „ליטולו של תפילין":** „תולה" (הענגען) מיינט נישט האלטן דעם תפילין בייטל ביי די רצועה — נאר עס גייט אויף די תפילין עצמן. מען האלט עס אין א כיס.

2. **כיסויים פון תפילין:** אמאל פלעגט מען איינוויקלען תפילין אין מערערע שיכטן — א שמאטע, א לעדער, נאך א כיסוי — און דערנאך ארייגלייגן אין דעם בייטל.

3. **שאלדער סטרעפ:** מאדערנע תפילין בייטלעך קומען מיט א שאלדער סטרעפ. עטליכע אידן האלטן אז מען מוז האלטן תפילין בייטל מיט צוויי הענט (ליטולו של תפילין = מיט די האנט), אבער דאס איז א „חומרא יתירה" — ליטולו של תפילין גייט אויף די תפילין אליין, נישט אויף ווי מען טראגט דעם בייטל.

הלכה ו — זמן הנחת תפילין: ביום ולא בלילה

רמב"ם: „זמן הנחת תפילין ביום ולא בלילה, שנאמר 'מימים ימימה'. ושבתות וימים טובים אינן זמן תפילין, שנאמר 'והיה לך לאות' — ושבתות וימים טובים הן עצמן אות."

פשט: תפילין לייגט מען נאר ביי טאג, נישט ביי נאכט. שבת און יום טוב איז אויך נישט קיין צייט פאר תפילין, ווייל שבת/יו"ט זענען אליין אן „אות" (ווי עס שטייט „אות היא ביני וביניכם"), און תפילין איז אויך אן „אות" — מען דארף נישט צוויי אותות.

חידושים:

1. **מקור פון „מימים ימימה":** דער פסוק „והיה לך... את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה" — פשוט גייט עס אויף קרבן פסח, אבער די חכמים דרשנ'ען עס אויף תפילין. רבינו תם האט געלערנט אז „מימים" מיינט „מיום" — ביי טאג.

2. **תפילין אלס „קמיע":** תפילין איז א סארט „קמיע" — עס דערמאנט דעם איד ווער ער איז, אהבת השם, אחדות השם, יראתו. אויף שבת און יום טוב לעבט מען שוין אין דער גאנצער אווירה פון קדושה — „וואס טוט מען גאנץ שבת חוץ לשם?" — דעריבער דארף מען נישט דעם נאכאמאלדיגן דערמאן.

אין א רגיל'דיגן טאג, ווען מען איז פארנומען מיט וועלטליכע זאכן, דארף מען דעם „קמיע" כדי זיך צו דערמאנען.

3. **קשיא פון ציצית:** ציצית איז אויך אן „אות" און א „זכר" (ווי עס שטייט „וראיתם אותו וזכרתם"), פארוואס איז ציצית נישט פטור אויף שבת אזוי ווי תפילין? אויך א קאפל, א שטריימל, א ווייסע העמד – דאס אלעס דערמאנט אן איד ווער ער איז. די קשיא ווערט אנערקענט אבער נישט פולשטענדיג געענטפערט. עס ווערט באמערקט אז ציצית האט א באזונדערע סברא פארוואס עס ווערט נישט פטור.

4. **וואס מיינט „אות":** עס ווערט דיסקוטירט צי „אות" מיינט אן אות **פאר אנדערע מענטשן** (אז מען זעט אז ער איז א איד), אדער אן אות **פאר דעם מענטש אליין** (א זכרון). ציצית איז א זכרון פאר דעם מענטש אליין („וראיתם אותו וזכרתם"), בעת תפילין איז אויך אן אות וואס אנדערע זעען. שבת איז אן אנדערע ערליבניש – דאס עסן, דער גאנצער אופן, ווי די גמרא זאגט וועגן „תבלין של שבת" – מען זעט אז ער איז א איד וואס פראוועט שבת.

5. **„צו פיל אות":** ווען מען האט צו פיל זכרונות (שבת + תפילין), ווערט יעדער איינציגער פארשוואכט – „ס'ווערט פארלוירן די פּאַוער, ס'ווערט סתם נאך א זאך." ווען שבת איז דער איינציגער אות, האט עס מער כוח; ווען מען מישט אריין תפילין, ווערט עס „נאך א זאך."

6. **דער רמב"ם'ס שטארקערע פשט:** דער רמב"ם מאכט עס נישט בלויז אז שבת/יום טוב איז אליין אן אות און דערפאר „פעלט נישט אויס" תפילין, נאר דער **פסוק איז מרמז** אז מען **זאל עס נישט טון** – „ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה" – דאס ווערט אויסגעטייטשט אז נאר **געוויסע טעג** לייגט מען, אבער אנדערע טעג (שבת/יום טוב) נישט. דאס איז **ממש א מיעוט פון דער תורה.**

הלכה ד (המשך) – דער עקזאקטער זמן

רמב"ם: דער זמן פון תפילין איז פון ווען מען קען דערקענען א חבר אויף ארבע אמות (**משיכיר את חבירו ברחוק ארבע אמות**) ביז **שקיעת החמה.**

פשט: דער זמן הנחת תפילין איז ביום – פון פריה מארגן (ווען עס ווערט ליכטיג גענוג צו דערקענען א מענטש אויף ארבע אמות אוועק) ביז שקיעה. דאס איז דער זעלבער זמן ווי קריאת שמע שחרית.

הלכה ד-ה – תפילין בלילה: מי שהניח קודם שקיעה

רמב"ם: „מי שהניח תפילין קודם שתשקע החמה וחשכה והן עליו, אפילו הן עליו כל הלילה – מותר. אין מורין דבר זה ברבים."

פשט: איינער וואס האט אנגעטון תפילין פאר שקיעה און עס איז געווארן נאכט, מעג ער זיי לאזן – אפילו די גאנצע נאכט. אבער מען זאגט דאס נישט ברבים.

חידושים:

1. **„אין מורין דבר זה ברבים":** דער **יד פשוטה** ברענגט א שיינע הסברה: ביינאכט תפילין האט א מעלה (מען האט לענגער אן תפילין), אבער עס קען ברענגען א חסרון – מען קען איינשלאפן דערמיט, עס פעלט נקיות, עס פעלט כוונה, עס פעלט כבוד פון תפילין. **ביחיד** – ווען איינער קומט פרעגן ווייל ער וויל מהדר זיין – זאגט מען אים יא. **ברבים** – קען עס שאטן, ווייל מענטשן וועלן אויפהערן מכבד זיין תפילין.

2. **א שאלה אויף דעם רמב"ם אליין:** ווי קען דער רמב"ם שרייבן „אין מורין ברבים" אין א ספר וואס איז דאך ברבים? עטליכע תירוצים:

- ווער עס לערנט שוין רמב"ם, ער האלט שוין ביי תפילין, ער איז נישט פון די וואס מען האט מורא.

- איינמאל ער האט עס שוין געלערנט, איז עס נישט אזוי געפערלעך, ווייל ער געדענקט אז ביים לערנען האט מען אנגעווארנט וועגן נקיות.

- דער רמב"ם (ווי די גמרא) איז א „פריוואטער ספר" פאר תלמידי חכמים, נישט פאר המון עם. „ברבים" מיינט ווען א רב זאגט א שיעור פאר המון עם – דעמאלט פאקוסט ער אויף נקיות פון תפילין, נישט אויף דעם היתר.

הלכה ה – מניח תפילין לכתחילה בלילה

רמב"ם: „וכל המניח תפילין לכתחילה משתשקע החמה – עובר בלאו, שנאמר 'ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה.'"

פשט: איינער וואס לייגט תפילין לכתחילה נאך שקיעה איז עובר א לאו.

חידושים:

1. **„ושמרת" = לאו:** ווי אסאך מאל ווען עס שטייט „ושמרת" מיינט עס א לאו (שמירה = לאו).

2. **פארוואס רעכנט דער רמב"ם נישט דעם לאו אין מנין המצוות?** דער רמב"ם'ס שיטה איז אז ווען א מצוה האט פארשידענע פרטי דינים, רעכנט ער נישט יעדן פרט אלס באזונדערע מצוה. דאס אז תפילין דארף זיין ביום איז א **תנאי** אין דער מצוה פון הנחת תפילין, נישט א באזונדערע מצוה.

3. **חילוק צווישן רמב"ם און שולחן ערוך:** דער **רמב"ם** פסק'נט אז לילה לאו זמן תפילין **מדאורייתא** – עובר בלאו. דער **שולחן ערוך** האלט אז לילה איז נישט זמן תפילין נאר **מדרבנן** (שמא יפיח בהן), ממילא איז עס נאר אן איסור דרבנן, נישט קיין לאו דאורייתא. פראקטיש איז נישט קיין חילוק, אבער לומדיש יא.

4. **דער בריסקער רב'ס מעשה:** ווען ער האט זיך פארגעסן תפילין א גאנצן טאג, האט ער געלייגט **ביינאכט**, ווייל לויט די שיטות אז לילה **איז** זמן תפילין, איז בעסער צו לייגן ביינאכט אלס צו פארפאסן א גאנצן טאג. דאס זאגט מען נישט ברבים, אבער ביחיד יא.

הלכה ו – בא בדרך ושקעה עליו חמה

רמב"ם: „היה בא בדרך ותפילין בראשו ושקעה עליו חמה – מניח ידו עליהן עד שמגיע לביתו וחולצן."

פשט: איינער וואס גייט אויפן וועג מיט תפילין און עס ווערט נאכט, זאל ער לייגן זיין האנט אויף די תפילין (אז זיי זאלן נישט זיין גלוי/נראה) ביז ער קומט אהיים, און דארט טוט ער זיי אויס.

חידושים:

- **פארוואס נישט אויסטון?** ווייל אויסטון און טראגן אין טאש אדער האנט איז אפשר נישט כבוד'דיג פאר תפילין. **די בעסטע וועג צו האלטן תפילין איז אנגעטון** – דאס איז זייער נאטירלעכער פלאץ.

- **„מניח ידו עליהן"** – דאס האט צו טון מיט דעם וואס דער רמב"ם פסק'נט לילה לאו זמן תפילין: מען זאל נישט זען אז ער גייט מיט תפילין ביינאכט.

- מאנכע לערנען אז דאס רעדט זיך וועגן **שבת** (ער טאר נישט טראגן), אבער דער רמב"ם האט דאס פארענטפערט.

הלכה ו (המשך) – יושב בבית המדרש וקידש עליו היום

רמב"ם: „היה יושב בבית המדרש ותפילין בראשו וקידש עליו היום – מניח ידו עליהן עד שמגיע לביתו."

פשט: אויב ער זיצט אין בית המדרש מיט תפילין און עס ווערט שבת, לייגט ער זיין האנט דערויף און גייט אהיים.

חידושים:

- **„בא בדרך" vs. „יושב בבית המדרש":** ביי „בא בדרך" מאכט זיך לייכטער אז מען איז נאענט צו שקיעה אויפן וועג. ביי בית המדרש – ווי מאכט זיך אזא טעות? ער זיצט און לערנט און פארגעסט דעם זמן.

- ער האט נישט קיין מנין אין בית המדרש, ער דארף אהיים גיין. מסתמא גייט ער אהיים מאכן זיכער אז די ווייב צינדט ליכט, מאכן קידוש, א.א.וו.

- **בית הסמוך לחומה:** מ'לייגט דארט אוועק די תפילין. ביי שבת פארשטייט מען עס, ווייל מ'טראגט נישט. עס איז אבער נישט קלאר צי דער רמב"ם רעדט דא פון שבת אדער אינדערוואכן.

- **אם לא חלץ תפילין משקעה חמה לפי שלא מצא מקום לשמרם** – אויב א מענטש האט נישט אויסגעטון תפילין ווייל ער האט נישט געהאט א זיכערן פלאץ, מעג ער עס לאזן אויף זיך. ער דארף נישט מניח ידו עליהם זיין.

ווער איז פטור פון תפילין

רמב"ם: „כל הפטור מקריאת שמע פטור מן התפילין."

פשט:ביידע זענען מצוות עשה שהזמן גרמא, ממילא ווער ס'איז פטור פון איינס איז פטור פון ביידע.

קטן שיודע לשמור תפיליו

רמב"ם: „קטן שיודע לשמור תפיליו, אביו לוקח לו תפילין כדי לחנכו במצוות."

פשט: א קטן וואס קען אפהיטן זיינע תפילין, זיין פאטער קויפט אים תפילין פאר חינוך.

חידושים:

- אונזער מנהג איז נישט אזוי – מיר גיבן נישט תפילין פאר קטנים, נאר פאר גדולים (פון בר מצוה). דער שולחן ערוך ברענגט דעם מנהג.

- דער **ספר העיטור** טייטשט אז „קטן" מיינט נישט קטן ממש, נאר פארקערט – אפילו ווען ער איז שוין י"ג, זאל מען נאך ווארטן ביז ער האט ידיעה לשמור תפילין.

- „לשמור תפילין" מיינט נישט בלויז נישט צוברעכן – עס מיינט אז ער קען זיך פירן מיט דעם ערנסט, ער גייט נישט אין בית הכסא דערמיט, א.א.וו.

- אונזער מנהג איז אז פון דרייצן לייגט מען תפילין, נישט ווי דער ספר העיטור.

חולי מעיים

רמב"ם: „חולי מעיים, כל מי שאינו יכול לשמור את נקביו אפילו רגע, פטור מן התפילין."

חידושים:

- אפילו ער קען זיך יא שומר זיין נקביו אבער עס איז אים שווער און ער מוטשעט זיך – איז ער פטור. מ'איז נישט מחויב זיך צו מיטשענען פאר א מצוה.

- **חילוק צווישן תפילין און קריאת שמע/תפילה:** ביי קריאת שמע און תפילה איז נישט דא די הלכה פון חולי מעיים, ווייל ער קען גלייך אפשטעלן – ער זאגט עס שנעל. אבער תפילין דארף ער אויסטון, ווייל תפילין איז א מצוה וואס גייט אן א לענגערע צייט.

- **„וכל הטמאים קורין"** – טמאים מעגן ליינען קריאת שמע און לייגן תפילין. טומאה איז א רוחניות'דיגע זאך, נישט א פראבלעם פאר תפילין.

- **שאלה וועגן בעל קרי:** צי אפילו לויט תקנת עזרא (אז א בעל קרי דארף מקוה פאר תורה לערנען) איז ער חייב אין תפילין? די גמרא זאגט אז בעל קרי מעגן לייגן תפילין. עס בלייבט נישט קלאר צי דאס איז אפילו בזמן תקנת עזרא אדער נאר נאכדעם וואס מ'האט מבטל געווען די תקנה.

מצטער ומי שאין דעתו מיושבת

רמב"ם: „וכל המצטער, ומי שאין דעתו מיושבת עליו – פטור מן התפילין."

חידושים:

- דאס איז **מער קל ווי קריאת שמע** – ביי קריאת שמע איז נאר א חתן אדער אבל (טורד טרדת המצוה) פטור, אבער ביי תפילין איז יעדער „מי שאין דעתו מיושבת עליו" פטור.

- דער טעם: תפילין דארף ישוב הדעת – סתם מניח תפילין אן ישוב הדעת איז מען נישט יוצא. ביי קריאת שמע איז דאס נישט אזא תנאי.

- א מצטער – ער איז קראנק, אדער ער האט א גרויסע שטארקע טרדה – דארף נישט לייגן תפילין.

- **אונן** לייגט נישט קיין תפילין – דאס פאסט אויך אריין אין דעם כלל.

- **תשעה באב:** דער רמב"ם זאגט נישט אז מ'לייגט נישט תפילין תשעה באב שחרית (און ביי מנחה יא). מ'קען זיך טועה זיין אז דאס קומט פון „מצטער פטור."

כהנים, לוים, ואנשי מעמד

רמב"ם: „כהנים בשעת עבודתן, ולוים בשעת שירן, ואנשי מעמד בשעת מעמדן – פטורים מן התפילין."

פשט: אלע דריי גרופעס וואס זענען פארנומען מיט בית המקדש עבודה זענען פטור.

חידושים:

- דער יסוד'דיגער טעם: **עוסק במצוה פטור מן המצוה.**

- א **צווייטער טעם:** עס איז א **סתירה** צווישן תפילין און עבודה. תפילין דארף „שלא יסיח דעתו" – אבער ביי עבודה מוז ער מסיח דעת זיין פון תפילין ווייל ער מוז פאקוסן אויף די קרבנות. מ'קען נישט טון ביידע אויפאמאל.

- **עיקר חידוש:** תפילין איז נישט קיין מצוה במעשה בלויז – **תפילין איז קודם כל א מצוה פון דעת.** דאס מאכט דעם סתירה מיט עבודה נאך שטארקער.

חייב אדם למשמש בתפיליו

רמב"ם: „חייב אדם למשמש בתפיליו כל שעה ושעה, שלא יסיח דעתו מהן אפילו רגע אחד."

חידושים:

- דער משל פון אויטאמאטישע קארס – דו דארפסט פון צייט צו צייט ווייזן אז דו ביסט נאך דא, ריקערירן די תפילין, לאזן די תפילין פילן דיין טאטש.

- „כל זמן" מיינט נישט ממש יעדע סעקונדע – עס מיינט אז כל זמן שהן עליו זאל ער נישט מסיח דעת זיין אפילו רגע אחד.

קדושת תפילין גדולה מקדושת הציץ

רמב"ם: „שקדושתן גדולה מקדושת הציץ, שהציץ אין בו אלא שם אחד, ואילו יש בתפילין כ"א שמות."

חידושים:

- אין די פיר פרשיות פון תפילין שטייט **איין און צוואנציק מאל** דער שם המפורש.

- דער ציץ האט נאר איין שם – „קודש לה'".

- דער מקור פאר היסח הדעת ביי ציץ: **„והיה על מצחו תמיד"** – פון דעם לערנט מען אז מ'טאר נישט מסיח דעת זיין. קל וח

ומר ביי תפילין מיט כ"א שמות.

- **קשיא:** ביי דעם כהן גדול איז עס נישט צופיל געבעטן, אבער ביי יעדן איד וואס לייגט תפילין — דאס איז א גרעסערע פאדערונג.

- דער ציץ האט נאך אנדערע מעלות (שטיקל גאלד, מנושב בשם הקודש), אבער דער רמב"ם רעכנט נאר די שמות.

תפילין צריכין גוף נקי

רמב"ם: „תפילין צריכין גוף נקי — שיזהר שלא תצא מהן רוח מלמטה כל זמן שהן עליו."

רמב"ם: „לפיכך אסור לישן בהן שינת קבע ולא שינת עראי, אלא אם כן הניח עליהן סודר."

רמב"ם: „ואם היתה אשתו עמו" — אויב זיין ווייב איז מיט אים, טאר ער נישט שלאפן אפילו שינת עראי.

פשט: „גוף נקי" האט צוויי אספעקטן: (1) נישט מפיח זיין, (2) נישט שלאפן דערמיט. שינת קבע איז אסור. שינת עראי איז מותר אויב ער לייגט א סודר אויף די תפילין. אבער אויב זיין ווייב איז מיט אים, טאר ער נישט שלאפן אפילו שינת עראי, ווייל ער וועט טראכטן פון איר, און דאס איז נישט גוף נקי.

חידושים:

- א בעל קרי איז מותר בתפילין (ד.ה. נאכדעם), אבער טון די מעשה גופא בשעת ער טראגט תפילין איז אסור. דער חשש ביי „אשתו עמו" איז נישט דער מעשה אליין נאר דער הרהור, וואס איז שוין נישט גוף נקי.

- **כיצד יעשה שינת עראי** — מניח ראשו בין ברכיו. עס ווערט דערמאנט א מנהג אז מען לייגט אראפ די הענט אויפן טיש, לייגט איבער די טלית אויף די תפילין, און שלאפט שינת עראי.

אכילה מיט תפילין

רמב"ם: „ואין אוכלין בהם אלא אכילת עראי. אבל אם נכנס לסעודת קבע, חולצן ומניחן במקום משומר."

פשט: אכילת עראי איז מותר מיט תפילין. פאר א סעודת קבע דארף מען אויסטון די תפילין, זיי אוועקלייגן אין א באהיטן פלאץ, און נאכדעם צוריק אנטון.

חידושים:

- **„יטול ידיו"** ווערט אויסגעטייטשט אלס **מים אחרונים**, נישט נטילת ידים לסעודה. דער סדר איז: ער טוט אויס תפילין פאר דער סעודה, עסט, נאכדעם וואשט ער מים אחרונים, טוט צוריק אן תפילין, און בענטשט מיט תפילין.

- **בענטשן מיט תפילין איז א שיינע זאך.** עס איז א מנהג ביי פרומע אידן אז זיי לייגן די תפילין אויפן טיש (נישט אויף א שעלוו ערגעץ), כדי זיי זאלן בלייבן נעבן זיך — דער מנוחת השולחן זאגט דעם ענין. נאכדעם טוען זיי עס צוריק אן פארן בענטשן.

בית הכסא מיט תפילין

רמב"ם: „חייב אדם למשמש בתפילין... אפילו צריך להשתין מים, חולץ תפילין ויוצא ד' אמות מאותו מקום, גוללן בבגדו כמין ספר תורה, ואוחזן בימינו כנגד לבו, ויזהר שלא תצא רצועה מתחת ידו טפח... וכשיצא ירחיק ד' אמות מבית הכסא" ונאכדעם טוט ער עס צוריק אן.

פשט: אפילו פאר א קורצע באזוך אין בית הכסא דארף מען אויסטון תפילין, זיי איינוויקלען אין זיין בגד, האלטן אין רעכטע האנט קעגן הארץ, און אכטונג געבן אז קיין רצועה זאל נישט ארויסגיין א טפח.

חידושים:

- **בית הכסא קבועה vs. עראי:** א בית הכסא קבועה איז אויסגעשעטלט אז **ניצוצות נישט ניתזין** (עס שפריצט נישט). דארט מעג מען אריינגיין מיט תפילין גלולין בבגדו. אבער א **בית הכסא עראי**, וואו עס שפריצט ארום, **טאר מען בכלל נישט אריינגיין** אפילו מיט גלולין — מען מוז עס איבערגעבן צו א חבר זאל עס היטן.

- **יש אומרים** אז אפילו בית הכסא קבועה איז נאר מותר **בישיבה** (נישט בעמידה), ווייל ישיבה פארמיידט דעם שפריצן.

- **היינטיגע בתי כסאות** זענען ברוך השם גרינגער — דער גאנצער חשש פון ניצוצות איז פראקטיש נישט שייך.

שכח ונכנס לבית הכסא בתפילין

רמב"ם: „שכח ונכנס לבית הכסא והוא לבוש תפילין, מניח ידו עליהם" ביז ער ענדיגט דעם ערשטן שטיקל, „ויוצא וחוזר, ואחר כך נכנ�� ועושה כל צרכיו."

חידושים:

- **פארוואס טאר מען נישט סטאפן אינמיטן?** ווייל עס איז א **סכנה גדולה** צו מפסיק זיין אינמיטן נקבים. דערפאר לייגט ער נאר זיין האנט אויף די תפילין (אלס שמירה/כיסוי) און ענדיגט וואס ער האלט, גייט ארויס, לייגט אוועק די תפילין כדין, און גייט צוריק אריין.

תפילין אין א כלי ביים בית הכסא / ביינאכט

חידושים:

- אויב מען גייט **נישט** צוריק אנטון די תפילין גלייך (למשל עס ווערט נאכט), טאר מען זיי **נישט** האלטן גלולין בבגדו. מען מוז זיי אריינלייגן **אין א כלי.**

- **כלי שלהם** (דער אייגענער תפילין-זעקל) דארף האבן **טפח** גרויס. אבער **אן אנדערע כלי** (נישט מיוחד פאר תפילין) מאכט א גאנצע הפסק אפילו אן א טפח.

תפילין אין מרחץ (באדהויז)

רמב"ם: „הנכנס למרחץ" — עס ווענדט זיך וואו מען איז: „מקום שבני אדם עומדין לבושין" — מותר מיט תפילין. „מקום שמקצתם ערומים ומקצתם לבושין" — מען מוז נישט אויסטון, אבער מען טאר נישט אנטון. „מקום שבני אדם עומדין שם ערומים" — מען טוט אויס און קיינער טאר נישט אנטון.

תפילין אין בית הקברות

רמב"ם: „לא יעבור אדם לפני המתים בבית הקברות ותפילין בראשו."

חידושים:

- דער טעם איז **לועג לרש** — עס איז נישט שיין צו גיין נעבן א מת און ווייזן אז מען לעבט דורך מקיים זיין מצוות. דער מת קען נישט מקיים זיין. אפילו א מת אונטער דער ערד, וואו מען קען אים נישט זען, גילט דער דין. עס ווערט צוגעבראכט דער פסוק **„וילבש צדקה כשריון"**.

- דאס איז פאראלעל צו דעם דין אז מען זאגט נישט קריאת שמע נעבן א קבר, און מען דארף מאכן ד' אמות הפסק.

נושא משא על ראשו

רמב"ם: „נושא משא על ראשו" — מען טאר נישט טראגן א לאסט אויפן קאפ ווען מען האט תפילין. „אסור להניח על ראשו שיש בו תפילין" — מען טאר נישט לייגן עפעס אויפן קאפ וואו תפילין ליגן.

חידושים:

- דער טעם איז ווייל **תפילין דארף זיין די עיקר זאך אויפן קאפ** – עס איז א זלזול אין כבוד התפילין צו האבן נאך עפעס דארט.

- **א וויכטיגע נפקא מינה: דאווענען אן א הוט מיט נאר תפילין אויפן קאפ** איז נישט א קולא נאר א **חומרא** – עס איז **מער מהודר** לויט שולחן ערוך אז תפילין זאל זיין דאס איינציגע אויפן קאפ. דער וואס גייט אן א הוט צום דאווענען איז א „פרומער," נישט א קול'ניק. אויב א משגיח וויל איינעם ארויסווארפן פאר נישט טראגן א הוט ביים דאווענען, זאל מען ברענגען דעם רמב"ם אליין.

תשמיש המטה בצימער מיט תפילין/ספר תורה

רמב"ם: „בעת שיש בו תפילין או ספר תורה, אסור לשמש בו מטתו עד שיוציאם או יניחם בכלי, והניח הכלי בכלי אחר שאינן כלים... אבל אם היה הכלי חשוב ומיוחד להם, אפילו עשרה כלים ככלי אחד חשובים."

פשט: מען דארף **שני כיסויים** (צוויי באדעקונגען). א כלי וואס איז מיוחד פאר תפילין/ספר תורה ציילט נישט אלס באזונדערע כיסוי.

חידושים:

- א כלי וואס איז **מיוחד** פאר תפילין/ספר תורה (ווי א מענטעלע פון ספר תורה, אן ארון קודש) ציילט נישט אלס באזונדערע כיסוי – אפילו צען אזעלכע כלים ציילן ווי איינס, ווייל זיי זענען אלע תשמישי קדושה און געהערן צו דער זעלבער קדושה.

- מען דארף א כלי וואס איז **נישט** מיוחד פאר די תפילין – דאס מאכט ערשט א ריכטיגע הפסק.

- **כנגד ראשו:** דער דין פון שני כיסויים איז ספעציפיש **כנגד ראשו** (קעגן זיין קאפ). אויב עס איז **נישט** כנגד ראשו (למשל אונטער דער מיטה, נישט ביים קאפ-זייט), איז עס גרינגער – אפילו איין כיסוי גענוגט.

שמירת תפילין אין א כר (קישן)

רמב"ם'ס שיטה: ווען מ'איז מתקן א כר להניחו תחתיו ועל ראשו (נישט אקעגן ראשו) כדי לשומרו – דעמאלט ווערט דער כר „קודש בתוך קודש" און מ'קען עס אפילו האלטן ווען ער איז נישט דערביי.

פשט: ביז מ'האט נישט מייחד געווען דעם כר פאר שמירת תפילין, איז עס נישט אפיציעל קודש. ערשט ווען מ'איז עס מתקן ספעציעל פאר דעם צוועק, באקומט עס א קדושה-סטאטוס.

סוף הלכות תפילין – קדושת תפילין (מוסר-ענין)

רמב"ם: „קדושת תפילין קדושה גדולה היא, שכל זמן שהתפילין על ראשו של אדם ועל זרועו – הוא עניו וירא שמים, ואינו נמשך בשחוק ובשיחה בטילה, ואינו מהרהר מחשבות רעות, אלא מפנה לבו לדברי האמת והצדק."

פשט: דער רמב"ם שליסט אפ הלכות תפילין מיט א מוסר-שמועס וועגן דער גרויסער קדושה פון תפילין – אז זיי ברענגען דעם מענטש צו ענוה, יראה, און ריינע מחשבות.

חידושים:

1. **„עניו" מיינט יראת הרוממות** – נישט סתם באשיידנקייט, נאר א יראת הרוממות, א יראת כבוד – א רעספעקט פאר דער אייבערשטער.

2. **א סירקולארע לאגיק – אבער מיט א טיפן פונקט:** פריער האט מען געלערנט אז תפילין פאדערט „אין הסח הדעת" – מ'מוז ממשיך זיין מיט כוונה. דא לערנט מען אז דער רעזולטאט פון תפילין איז אז מ'טראכט נישט מחשבות זרות. דאס שיינט סירקולאר – מ'דארף כוונה כדי צו האבן כוונה. אבער דער חידוש איז: **דער רמב"ם זאגט נישט אז תפילין איז א „סגולה" וואס שלעפט דיך אוועק פון מחשבות זרות אויטאמאטיש.** ער זאגט אז מ'לייגט תפילין, און דער חיוב פון אין הסח הדעת צווינגט דיך צו פאקוסירן – און דער רעזולטאט איז אז מ'רעדט נישט קיין שיחה בטילה.

3. **„אינו נמשך" – נישט „אסור":** דער רמב"ם זאגט נישט אז א איד **טאר נישט** רעדן שיחה בטילה אין תפילין (ווי אן איסור), נאר אז ווען מ'גייט מיט תפילין, **ממילא רעדט מען נישט** קיין שיחה בטילה. דאס איז א תיאור פון דער מציאות, נישט א ציווי. דאס מאכט עס צו א מעלה אינערלעכע, נישט א פארבאט פון אויסן.

„שמצוותן כך היא" – די עיקר מצוה איז כל היום

רמב"ם: „לפיכך צריך אדם להשתדל להיותן עליו כל היום, שמצוותן כך היא."

פשט: ווייל תפילין ברענגען צו ענוה און יראה, דארף מען זיך משתדל זיין זיי צו טראגן דעם גאנצן טאג – ווייל **אזוי איז די מצוה.**

חידושים:

1. **„שמצוותן כך היא"** – דער רמב"ם מיינט: די מצוה איז טאקע אז תפילין זאלן דיך אפהיטן פון שטותים. דאס איז נישט א צדדי'גע מעלה – עס איז דער עיקר פון דער מצוה.

2. **ווי מער צייט מיט תפילין, אלץ ווייניגער צייט פאר שטותים** – א פראקטישער חידוש: דער גאנצער טאג מיט תפילין מיינט אז מ'האט ווייניגער צייט צו זיין ביזי מיט שטותים.

רב – „שלא ילך ארבע אמות בלא תורה"

רמב"ם ברענגט: רב האט געזאגט **„שלא ילך ארבע אמות בלא תורה"** (פריער אויך **„שלא תסיח דעתך ממנה כל היום כולו"**).

חידושים:

- דער רמב"ם האט א באזונדערע חיבה צו **רב** (רב הונא הקדוש'ס תלמיד). רב איז „תנא ופליג" – ער שטייט צווישן צוויי דורות. דער רמב"ם האט אים שוין געברענגט אין דער הקדמה פון משנה תורה. **דער רמב"ם האט ליב דברים וואס זענען מקשר דורות.** רב'ס דביקות – נישט גיין אן תורה, אן ציצית, אן תפילין – איז א צוגאנג וואס דער רמב"ם שעצט: **כדי אייביג צו זיין אין אן ערנסטן מצב רוח.**

פארגלייך מיט ציצית – „וראיתם אותו וזכרתם"

רמב"ם: „וזהו שאמרו על ציצית 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'"'

חידושים:

- ביי ציצית איז דער מעכאניזם „וראיתם אותו" – מ'זעט עס און מ'דערמאנט זיך. ביי תפילין איז דער מעכאניזם אנדערש – עס העלפט **ווייל ס'איז דא אן איסור** פון הסח הדעת, וואס איז מחייב אותו למשמש. ביידע מעכאניזמען ארבעטן צוזאמען – סיי דער זכרון, סיי דער חיוב.

קריאת שמע בלא תפילין – עדות שקר

רמב"ם: „כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו."

פשט: ווייל אין קריאת שמע זאגט מען „וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך" – און ווען מ'האט נישט תפילין אויף זיך, איז עס ווי עדות שקר.

חידושים:

1. **דער קשר צווישן קריאת שמע און תפילין:** דער רמב"ם וויל דערמאנען אז קריאת שמע מיט תפילין האבן א נאנטע קשר – **סיי ס'מאכט**

די קריאת שמע בעסער (נישט אן הפסק), **סיי ס'דערמאנט דיר וואס תפילין איז** – ווייל תפילין איז די זאך וואס ווערט דערמאנט אין קריאת שמע.

2. **א פגם אין קריאת שמע, נישט אין תפילין:** דער „עדות שקר" איז א פגם אין דער קריאת שמע, נישט אין דער מצות תפילין. דאס מיינט אז תפילין ביים דאווענען איז א סניף פון מצות קריאת שמע. פון דא קען מען פארשטיין דעם מנהג פון „של מניחין תפילין רק בשעת התפילה" – ווייל דעמאלט איז די צייט וואס איז מער מחייב.

3. **שמונה עשה: „כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשה"** – אין די ארבע פרשיות תפילין איז דא אכט מאל דער ציווי, און ער איז ממש עובר אויף אלע אכט.

„וכל הרגיל בתפילין מאריך ימים"

רמב"ם: „וכל הרגיל בתפילין מאריך ימים, שנאמר ה' עליהם יחיו."

חידושים:

- „ה' עליהם" – אין תפילין זענען דא 21 שמות ה'. ווען דער שם ה' איז „עליהם" (אויף אים), „יחיו" – לעבט מען.

- נאך א געדאנק: בייטאג גייט מען תפילין, ביינאכט נישט. דער שכר פון „מאריך ימים" מיינט אז ער וועט לעבן **טאג** – „והיה ה' לך לאור עולם" – מ'וועט אייביג זיין בייטאג, און וועט קענען אייביג גיין מיט תפילין.

סיום

עד כאן הלכות תפילין. דער שיעור ענדיגט מיט א ברכה: דער אייבערשטער זאל העלפן יעדער איינער זאל זוכה זיין צו הנחת תפילין.

תמלול מלא

הלכות תפילין פרק ד' – מקום הנחת תפילין וסדר ההנחה

הקדמה

Speaker 1: אקעי, מיר לערנען היינט הלכות תפילין. הלכות תפילין, מזוזה וספר תורה, אבער דא איז הלכות תפילין פרק ד'. ביז יעצט האבן מיר געלערנט וויאזוי מ'שרייבט די ספר תורה און תפילין, און וויאזוי מ'מאכט די כתב פון די תפילין, און וויאזוי מ'מאכט די בתים און די רצועות פון די תפילין. יעצט גייען מיר פיינער לערנען וויאזוי מ'לייגט די תפילין.

דער ענד-יוזער'ס מצוה. מיר דאנקען פאר די משפיעים וואס העלפן אונז ארויס צו מאכן די שיעור, הרב רבי יואל ווערצבערגער, און אלע אנדערע מענטשן וואס העלפן און וואס גייען העלפן און וואס האבן געהאלפן. און ווער ס'וויל מקדיש זיין א שיעור זאל זיך מעלדן, און מ'וועט אים שטארק מפרסם זיין און מכיר טובה זיין.

הלכה א – מקום הנחת תפילין של ראש

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם, **"היכן מניחין את התפילין?"** וואו לייגט מען די תפילין? וואס שטייט אין די תורה "והיה לאות על ידך ולטוטפת בין עיניך". דאס איז חז"ל האבן געהאט קלארע הלכות ווי מ'לייגט עס.

זאגט דער רמב"ם, **"של ראש מניחין אותה על הקדקד"**. מ'לייגט עס אויף די אויבן פון די קאפ. **"שיהא סוף השערה שכנגד הפנים"**. וואס טייטש פונקטליך קדקד? וועלן מיר זען. "שיהא סוף השערה שכנגד הפנים", ביי די ענד פון די אויבן פון די קאפ, דארטן וואו ס'ענדיגט זיך די האר כנגד הפנים. דער פלאץ ווערט גערופן קדקד. און וואו? **"המקום שמוחו של תינוק רופס בו"**. דאס איז דער טייטש. דאס הייסט, דער טייטש פון דער ווארט "לטוטפת בין עיניך" טייטשן חז"ל קדקד, און נאכדעם זאגן זיי, וואס איז דער קדקד? דאס איז דער פלאץ "שמוחו של תינוק רופס".

"וצריך להניח אותה באמצע", מ'דארף לייגן די תפילין אינמיטן פון די קאפ, **"כדי שתהא בין העינים"**. ווען די חז"ל זאגן "בין העינים", מיינען זיי נישט צו זאגן אז ס'זאל ליגן צווישן די אויגן, נאר אז ס'זאל ליגן אקעגנאיבער די אויגן, אבער ס'זאל זיין אין די זעלבע עריע וואו ס'זאל אויסקומען צווישן די אויגן, אינמיטן פון די קאפ, צווישן די אויגן.

"וקושרה בגובה העורף כדי שתהא סוף הגולגולת". און וואו בינדט מען עס צו פון די בעק? ביי די ענד פון די קאפ, אזוי אז ס'נעמט ארום די גאנצע קאפ, און דער קשר איז ביי די אויבן פון די גענאק, וואס דאס איז די סוף פון די גולגולת, פון די ביין פון די קאפ.

אקעי. ס'שטייט אין די גמרא אזוי, קשר של תפילין שיעורו שיהא למעלה כדי שיהא ישראל למעלה ולא למטה, ס'דארף זיין העכער די... ווי זאגט מען דאס? העכער די... ווי זאגט מען דאס? די גענאק? העכער די... די... די... וויאזוי רופט מען דאס? די באקן פון די טראוט. כדי ס'זאל זיין העכער, והוא שיהא כלפי פנים כדי שיהא ישראל לפנים ולא לאחור. וואס מיינט כלפי פנים? אז די קשר בינדט מען צו אין די וועג וואס הייסט כלפי פנים. אקעי. ס'איז א רמז. איך ווייס נישט.

דיסקוסיע: וואס מיינט "כלפי פנים"?

Speaker 2: די קשר איז אז די אינדרוויסן קלאפט די מענטש, נישט... נישט די... מיט די קאפ אראפ צו די... כלפי פנים מיינט צו די מענטש, נישט צו די... נישט צו די...

Speaker 1: וואס הייסט דו ווייסט נישט וואס דו רופסט קשר? וואס איז די טייטש כלפי פנים? דו ווייסט נישט וואס איז די טייטש? די קשר אין בעק פון די תפילין, יא, די שווארצע שיינעדיגע זייט דערפון איז כלפי חוץ. נאר א רבי יוד האט געזאגט אנדערש. איך ווייס שוין וואס דו מיינסט צו זאגן אנדערש. אפשר דו מיינסט דאס, דו ווייסט נאר נישט די טייטש.

אקעי, עניוועיס, דאס איז די פלאץ וואו מ'לייגט די של ראש. יא.

הלכה א (המשך) – מקום הנחת תפילין של יד

Speaker 1: ווייטער, של יד, וואו לייגט מען די תפילין של יד? דאס איז אזוי, וקשרתם על שמאלך על הקיבורת, מוז עס קושרן, מ'בינדט עס ארום אויף די לינקע האנט, אויף די קיבורת, אויף די חלק פון די האנט. והיכן הוא? וואו איז דאס? וואס טייטשט קיבורת? בשר התפוח, יא, די הויט, די וואוסטע, וואס שטעקט זיך ארויס, שבין מרפק, אויף די עלבאו, שבין פרק הכתף, פונקט אינמיטן צווישן די ביין... פרק הכתף איז די דזשוינט, יא, ווי ס'קאנעקט די ביין צו די... צו די אקסל, ובין פרק הזרוע, און צו די דזשוינט וואס קאנעקט די עלבאו האנט צו די איבריגע חלק פון די פראנט פון די האנט.

ונמצא שכשימדבק מרפקו לצלעות, ס'קומט אויס אז ווען ער גייט טריקן זיין האנט און ער גייט עס לייגן אויף זיינע צלעות, אויף זיין פראנט קילע, אזוי, יא, צלעות איז די ריבס, רייט? תהא התפילה כנגד לבו, וועט אויסקומען אז די תפילין איז כנגד זיין הארץ, ונמצא מקיים "והיו הדברים האלה על לבבך", וואס איז אויף זיין הארץ, וואס איז גלייך קעגנאיבער זיין הארץ. על ידך, און די דברים האלה על לבבך, וואס איז דער פשט דערפון? מען האט נישט געהייסן א מענטש זאל אריינבינדן אויף זיין הארץ, נאר מען האט געהייסן בינדן אויף די האנט אקעגן די הארץ.

דיסקוסיע: "על ידך" און "על לבבך"

Speaker 2: אזוי שטייט, אין איין פלאץ שטייט "על ידך", און אין איין פלאץ שטייט "על לבבך".

Speaker 1: אה, ער זאגט נאר ווייל "על לבבך" איז נישט... דאס איז די זעלבע, ס'איז די זעלבע יד פאר מיילע, און אזוי זאגט ער, אזוי לערנט ער. אקעי, זייער גוט.

הלכה א (המשך) — הלכה למשה מסיני

Speaker 1: סא חז"ל האבן געהאט די הלכה למשה מסיני, דער רמב"ם פירט דאך אויס די הלכה למשה מסיני. ער גייט אויספירן יעצט, אז ס'דארף ליגן אויבן פון די קאפ. אפילו ס'שטייט "בין עיניך", "בין עיניך" מיינט אז ס'איז אינמיטן, אזוי די אויגן זענען און ליגן אין א ספעציפיש פלאץ אויף די פנים פון די מענטש, ס'איז דא א געוויסע פלאץ וואס הייסט "בין עיניך", אבער נישט דארטן, נאר אויבן אקעגן איבער "בין עיניך". דאס איז וואס חז"ל האבן מקבל געווען.

אבער איינער טוט אנדערש, די זעלבע זאך מיט די האנט, זאגן זיי נישט אז די האנט מיינט אויף די פאלם, נאר אויף די קיבורת, וואס ס'איז אויך אקעגן ליבו. און איינער לייגט עס על פס ידו, אויף זיין האנט, ווייל ער מיינט אז "על ידך" מיינט אויף די האנט ווי מען געוויינליך מיינט האנט, או של ראשו על מצחו, ער לייגט עס אויף זיין שטערן, הרי זו דרך המינות. ווען מען טוט דאס, טוט מען אזוי ווי די וואס האבן נישט מסכים געווען צו חכמים. מען טוט דאס, מען איז אנגענומען א חלק פון די חצופים, פון די מתנגדים, פון די מינים, די וואס מאכן זיך זייער אייגענע פשטים.

דיסקוסיע: איז ער יוצא אדער נישט?

Speaker 2: ניין, ער זאגט נישט אזוי "לא יצא". ס'קען זיין אז ער האט יצא געווען, ווייל ער האט נאך אלץ געטון. אבער די פראבלעם מיט טון דאס איז אז ס'איז געטון דרך מינים, ס'איז געטון אזוי ווי די מינים טוען.

Speaker 1: ניין, די מינים איז א מחלוקת, איך האב געמיינט אז דו האסט געשריבן אז ער איז נישט יצא, סתם איז ער נישט יצא. אבער ס'איז נאך ערגער פון נישט יצא זיין. יא, ווייל די מינים, דער רמב"ם זאגט, "המינות היא שפוטר את המקראות לפי דעתו". מינות איז די חברה וואס זאגן זייער אייגענע פשטים בוסר, זיי גלייבן נישט דארט.

זייער גוט.

הלכה א (המשך) — עגולות תפילין

Speaker 1: דער רמב"ם גייט ווייטער, **"העושה תפילתו עגולות"**. פריער האבן מיר געלערנט אז דער רמב"ם האט געזאגט אז די תפילין דארף זיין באקסעדיג. אויב איינער האט נישט געפאלגט און ער האט עס געמאכט אין א חוק, וואס זאגט ער "כעגות"? אה, איך ווייס נישט. אזוי שטייט אין די גמרא, עס איז דא א מחלוקת. יא. **"ואין בו מצוה כלל"**. ער האט נישט געטון קיין שום מצוה. דאס מיינט נישט אז ער האט געטון א האלב מצוה, ער האט נישט געטון קיין מצוה.

דיסקוסיע: פארוואס "ואין בו מצוה כלל"?

Speaker 2: איז דאך אן ענטפער, פארוואס נוצט ער די לשון? ער זאגט דאך נישט "פסול".

Speaker 1: דאס איז א לשון המשנה, "עושה תפילתו עגולה סכנה ואין בו מצוה". דער רמב"ם איז מעתיק די לשון המשנה.

Speaker 2: אה, אזוי זאגט רש"י, ער זאגט אז עס קען אריינגיין אין די קאפ.

Speaker 1: איך ווייס נישט קלאר. דער רמב"ם ברענגט נישט די נוסח פון סכנה, אפשר נישט... אבער עס איז נישט קיין מצוה בכלל. און דא זעט מען יא קלאר אז וואס? אז ווען מ'טוט עס נישט מרובע, יא, איז עס בכלל נישט קיין שום מצוה.

יא. סכנה זאגט ער, כנגד אונז האבן מיר נעכטן גערעדט, וואס טוט זיך מיט די מענטשן וואס האבן OCD און זיי זענען נישט עקזעקטלי, עקזעקטלי מרובע? איך וויל איך דיר זאגן, האניש מורא. עגול מיינט אזוי ווי א ניסל. טשעק אויף דיין תפילין, זעט עס אויס ווי א ניסל? ניין, איז עס מסתמא גוט.

הלכה א (המשך) — איטר

Speaker 1: אממ... **איטר מניח תפילין בימינו שהיא לו כשמאל**. אונז האבן מיר פריער געלערנט אז מ'לייגט אויף די לינקע האנט. דער רמב"ם האט געזאגט "יד כהה", ער האט געזאגט "על שמאלו". ער ברענגט נישט די מקורות פון די זאכן, ער זאגט נאר "על שמאלו". אבער א איטר, איינער וואס איז פארקערט, ער נוצט זיין לינקע האנט בעיקר, איז זיין יד כהה, זיין שוואכע האנט, איז זיין רעכטע האנט, זאל ער לייגן אויף זיין רעכטע האנט, שהיא לו כשמאל, צו אים איז עס ווי א לינקע. עס האט איין קוואליטי פון די לינקע האנט, די שוואכקייט. דער רמב"ם זאגט נישט די נוסח פון די שוואכקייט, ער זאגט די... איך מיין ער שטייט. יא, דער רמב"ם זאגט אנדערש, "יד ימין כשמאל", ווייל ער, רעכט מיינט דאס וואס מ'נוצט בעיקר, דאס וואס איז שולט, און שמאל איז דאס וואס איז נישט שולט.

ואם היה שולט בשתיהן, מניחן בשמאלו שהיא שמאל כל אדם, ווייל... ווייל דעמאלטס גייט עס צוריק צו די נארמאל. צו דיר איז עס אויך א שמאל.

ומקום קשירת התפילין ומקום הנחתן, די אלע זאכן וואס אונז האבן מיר פריער געלערנט, אז מ'טוט נישט ווי די מינים נאר מ'טוט אזוי ווי חז"ל, מ'לייגט אויבן אויף די שטערן אדער אויבן אויף די האנט, איז **מפי השמועה למדו**, דאס האט מען געלערנט מפי השמועה, דאס איז הלכה למשה מסיני.

הלכה ב — ברכות תפילין

Speaker 1: יעצט גייען מיר זען וועגן די ברכות פון תפילין. זאגט דער רמב"ם, קען מען זאגן אזוי ווי די סדר ההנחה, מיר לערנען די גאנצע סדר ההנחה, וויאזוי דארף מען עס טון. קודם דארף מען מאכן א ברכה.

זאגט דער רמב"ם אזוי: **תפילין של ראש אינה מעכבת של יד, ושל יד אינה מעכבת של ראש, אלא שהן שתי מצוות, זו לעצמה וזו לעצמה.** אז תפילין של ראש איז אן אייגענע מצוה, און של יד איז אן אייגענע מצוה. ס'איז נישט אזוי ווי למשל ארבעה מינים, וואס ס'איז א סעט, וואס אויב מ'האט נישט די גאנצע סעט קען מען עס נישט טון. אויב א מענטש לייגט תפילין של ראש, האט ער א מצוה, און אויב ער לייגט תפילין של יד, האט ער א מצוה. ס'איז נישט מעכב איינס די צווייטע. דערפאר אויב ער האט נאר איינס, לייגט ער איינס.

וכשמברך עליהם, איז אזוי, **על של ראש**, וואסערע ברכות מאכט מען? אויף תפילין של ראש זאגט מען **"אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין"**. ס'איז גאנץ קלאר, אזוי ווי מ'האט געזאגט, וויבאלד ס'איז צוויי אנדערע מצוות, ממילא איז דא צוויי ברכות. ס'איז צוויי אנדערע מצוות, קומט צוויי אנדערע ברכות, אפילו צוויי אנדערע נוסחאות פון די ברכה. אויף של ראש זאגט מען "על מצות תפילין", און אויף של יד זאגט מען **"אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין"**.

און ער זאגט די גאנצע סדר, די חילוק, פארוואס שטייט דא "להניח", "לקשור". אבער ער זאגט, מיר האבן געלערנט פריער אפאר מאל, אז ביי די של ראש שטייט "והיו לטוטפות", און ביי די של יד שטייט "לקשור". קען זיין אז "להניח" איז בעצם ארויפצולייגן. איך ווייס נישט פונקטליך פארוואס ס'שטייט "להניח" און נישט "לקשור", אבער ער זאגט אז ביי די של יד, וואס ס'מאכט אויך סענס, ווייל די האנט טוט זאכן, ביי די של יד דארף מען טון, און ביי די של ראש איז די מצוה זאל זיין תפילין.

הלכה ב (המשך) — סדר ההנחה

Speaker 1: אקעי. **אם דיבר ביניהם**, אה, שוין, ווייל ס'איז צוויי מצוות איז דא צוויי ברכות. זאגט דער רמב"ם, אם דיבר ביניהם או ששהה אחת מהם, דעמאלטס זאגט ער וועלכע תפילין האט וועלכע ברכה. אבער **אם הניח שתיהן**, דעמאלטס איז נישט נוגע די הלכה וואס איך האב דיר געזאגט אז ס'איז דא צוויי ברכות, נאר **מברך ברכה אחת**, וועלכע? מ'זאגט נאר די ברכה פון "להניח תפילין", **וקושר של יד תחלה ואחר כך מניח של ראש**, און מ'מאכט נישט קיין עקסטערע ברכה.

וכשחולץ, ווען מ'טוט אויס די תפילין, **חולץ של ראש תחלה**, מ'טוט קודם אויס די של ראש, וואס מ'לייגט שפעטער טוט מען קודם אויס, **ואחר כך חולץ של יד**, און דערנאך טוט מען אויס די של יד. אזוי אז מ'בלייבט קיינמאל נישט מיט די של ראש אליין.

מחלוקת ראשונים — מנהג אשכנז

Speaker 1: אונז טוען אנדערש. מ'מוז אויפזוכן די ליובאוויטשער... ער ברענגט דא די שולחן ערוך. אונז טוען, און למעשה פירט זיך די רוב וועלט... אז מען מאכט יא צוויי ברכות. און ס'איז דא וואס זאגן אז די צווייטע ברכה זאגט מען שטיל, און מ'זאל זאגן "ברוך שם כבוד מלכותו", ווייל מ'וויל יוצא זיין לויט די רמב"ם, נישט צו האבן די חשש אז ס'איז א ברכה לבטלה.

דער מנהג אשכנזים, ס'איז א מחלוקת מחבר און רמ"א, יא? און די אשכנזים פירן זיך על פי רוב, פשוט ווי יעדער, אזוי ווי דער רמ"א. אזוי ווי דו זאגסט, מ'מאכט צוויי ברכות. דער רמ"א זאגט מ'זאל זאגן "ברוך שם", ווייל דאס האט שפעטער איינער צוגעגעבן.

הלכה ה — ברכה אחת על שתי תפילין

Speaker 1:

מ'זאגט די ברכה נאר די ברכה אויף להניח תפילין, וקושרן על ידו תחילה, ואחר כך מניח של ראש, און מ'מאכט נישט קיין עקסטערע ברכה. וכשהוא חולץ, וועט ער טוט עס אויס, חולץ של ראש תחילה, ער טוט קודם אויס די של ראש, וואס מ'לייגט שפעטער טוט מען קודם אויס, ואחר כך חולץ של יד, און נאכדעם טוט מען אויס די של יד, כדי שלא ישאר בלא מצוה אפילו רגע אחד, כדי מ'זאל קיינמאל נישט בלייבן מיט די של ראש אליין.

מנהג אשכנזים — צוויי ברכות

אונז טוען אנדערש, נישט אויפמישן די ליובאוויטשער, ער ברענגט די שולחן ערוך, אונז טוען, ולמעשה פירט זיך די רוב וועלט אז מ'מאכט יא צוויי ברכות. די צווייטע ברכה זאגט מען שטיל, און מ'זאגט "ברוך שם כבוד מלכותו", ווייל מ'וויל יוצא זיין לדעת הרמב"ם וואס איז חושש אז ס'איז א ברכה לבטלה.

מנהג אשכנזים, ס'איז א מחלוקת אין די רמ"א אויך, יא? אונז אשכנזים פירן זיך על פי רוב, איך ווייס נישט אויב יעדער, אז מ'מאכט צוויי ברכות. די רמ"א זאגט מ'זאל זאגן "ברוך שם", דאס האט שפעטער איינער צוגעלייגט, איך ווייס נישט ווער ס'זאגט עס, אפשר יא, איך געדענק נישט.

פשטות פון "להניח" — איין ברכה אויף צוויי מצוות

די פוינט איז, ס'איז א שאלה וויאזוי מ'לערנט די גמרא, אבער אונז לערנען אפ די רמב"ם'ס שיטה. לכאורה וואס איז די פשטות פון די רמב"ם? "להניח" קען דאך באמת גיין אויף ביידע, דאס הייסט, מ'קען מאכן די זעלבע, א גאנץ אנדערע לשון, ס'קען שטימען אויף ביידע, פארשטייסטו? ס'קען שטימען אויף ביידע. נאר... דאס וואס ס'איז דא אן עקסטערע ברכה, דאס איז ווי ס'שטייט אין די גמרא. לכאורה די פשטות פון די גמרא שטייט אזוי ווי די רמב"ם, אז נאר סתם אזוי מאכט מען צוויי ברכות, אויב מ'מאכט א הפסק אדער מ'טוט נאר איינס. דאס איז די סאונד אין די גמרא.

תשובות הרמב"ם — צוויי מצוות, איין נושא

אקעי, ער ברענגט די תשובות הרמב"ם האט טאקע געזאגט אז ס'איז טאקע צוויי מצוות, נאר חכמים האבן געגעבן איין ענין, ס'איז איין נושא אז מ'קען מאכן איין ברכה אויף צוויי מצוות. דא לערנט מען א זאך, אז מ'קען מאכן איין ברכה אויף צוויי מצוות ווי לאנג זיי זענען אין די זעלבע סאבדזשעקט.

הלכה ו — הפסק בדיבור צווישן של יד און של ראש

אקעי, ווי ס'איז, לאמיר לערנען אין וואו. יא, הלכה אין די ברכות בעצם, **מי שבירך להניח תפילין**, איינער האט געמאכט די ברכה "להניח תפילין" און געקניפט די תפילין של יד, און זיין פלאן איז צו גיין ווייטער און לייגן תפילין של ראש. **אסור לו לספר**, טאר ער נישט רעדן גארנישט. **ואפילו להשיב שלום לרבו**, ניטאמאל א וויכטיגע רעדן, אזוי ווי זיין דרך ארץ צו א רבי, ענטפערן שלום, **ביז ער ענדיגט די של ראש**. ווייל די ברכה גייט דאך ארויף אויף ביידע.

זענען דא אזעלכע וואס פארשטייען אז מען קען לייגן עקסטערע תפילין, סאו וואס טוט זיך ווען איינער לייגט נאר של יד? דעמאלטס האט ער נישט קיין פראבלעם, ווייל ער מאכט דאך נישט... ער מאכט דאך ביידע. איז ווייל דו האסט אינזין ביידע, און מער עלול די ברכה גיין אויף ביידע, זאלסטו נישט רעדן ווייטער.

ואם שח, הרי זה עבירה בידו. דו זאלסט וויסן אז דאס איז עובר געווען אויף עפעס וואס הייסט א עבירה. **וצריך לברך ברכה שנייה "על מצות תפילין"**, און מען דארף מאכן נאכאמאל א ברכה "על מצות תפילין", ווייל דו האסט מפסיק געווען מיט די ברכה.

וואס איז די "עבירה"?

א הרי זה עבירה איז עס, לכאורה די עבירה איז אז דו האסט געמאכט א חשש פון ברכה לבטלה? ניין, נישט ברכה לבטלה, דו האסט געמאכט א הפסק. דער הפסק איז די עבירה, דאס אז דו האסט גורם געווען צו מאכן נאך א ברכה. ניין, נישט ברכה לבטלה, יעצט האסטו פשוט פארלוירן די מצוה, ממילא לכתחילה מוז מען זאגן איין ברכה. יא וודאי, דאס מאל האסטו געמאכט שוין די ברכה אויף דעם, יעצט האסטו מפסיק געווען, ממילא ביסטו סטאק, דארפסטו מאכן נאכאמאל.

מקור פון "הרי זה עבירה" — גמרא סוטה (משוח מלחמה)

סאו די הרי זה עבירה איז בעיסיקלי, גייט דער רמב"ם מיט דעם לשון חז"ל אז דער משוח מלחמה שיקט צוריק פונעם מלחמה "מי אשר ירא ורך הלבב". וואס זאגט דער מדרש? וואס הייסט ירא? איינער וואס האט מורא פון זיינע עבירות. וואס איז זיין עבירה? למשל, איינער וואס האט גערעדט צווישן של יד לשל ראש.

סאו איך מיין אז אויב ווען דארטן איז א ראיה אז ס'איז א זייער שוואכע עבירה, ווייל די גמרא דארטן ווייל ארויסברענגען אז מען שיקט צוריק אפילו איינער וואס האט געטאן אזא קליינציגע פיצי עבירה ווי רעדן צווישן של יד לשל ראש. סאו הרי זה עבירה וואס דער רמב"ם ברענגט איז אביסל אינטערעסאנט וואס ער ברענגט דא הרי זה עבירה. אלע הלכות דא זענען אויסגערעכנט זאכן וואס מען זאל נישט טון, אויב טוט מען נישט איז עס א עבירה.

דער רמב"ם'ס חידוש — "אסור לספר"

אמת, אמת, אבער דא איז דא א וויכטיגע זאך. די "צריך לברך"... דאס "אסור", ניין, די "אסור לספר". ווייל אין די גמרא, לאמיר פארשטיין, אין די גמרא האט געשטאנען אז אויב שח מאכט ער צוויי ברכות, סתם אויב נישט שח מאכט ער איין ברכה. דאס קען מיינען אז א מענטש מעג לכתחילה טון אזוי, ער מעג אויסרעדן, דעמאלטס וועט ער פשוט דארפן מאכן נאך א ברכה. אבער ס'איז נישט קיין שום פראבלעם. פון דעם זעסטו אז ס'שטייט אן עבירה, פון דארט האט דער רמב"ם געזען אז ס'איז אסור. מ'טאר נישט, לכתחילה אויב מ'לייגט נארמאל תפילין דארף מען מאכן איין ברכה אויף ביידע און נישט מפסיק זיין. בדיעבד דארף מען מאכן צוויי ברכות, אבער איך מיין אז ס'איז נישטא קיין אנדערע מקור אויף דעם אז מ'טאר נישט דאס טון לכתחילה, נאר די גמרא אזוי הייסט רבי יהודה.

איינער וואס לייגט נאר של יד

אבער אויב אזוי פארשטיי איך זייער גוט פארוואס מ'כאפט עס אן ביי איינער וואס גייט אין מלחמה. טייטשט אזוי, איינער וואס ער פלאנט יעצט צו לייגן נאר תפילין של יד מעג ער. אזוי זאגט דער רמב"ם, איינער מייקר זה את זה, און ער קען מאכן נאר די ברכה על מצות תפילין, און ער קען שמועסן נאכדעם. ווייל וואטעווער, ס'שטייט נישט ער איז מסיח דעת, אבער ס'שטייט נישט אז מ'טאר נישט מפסיק זיין. נאר אויב פלאנט מען צו לייגן ביידע, דעמאלט זאל מען לייגן ביידע, מ'קען זיך נישט ארומשפילן.

אבער איינער וואס איז וואשי וואשי, קודם מאכט ער, ער טראכט פון יא לייגן צוזאמען, אבער ער הייבט אן צו שמועסן, און נאך ער דיסיידט ער, אקעי, ווייסטו וואס, לאמיך טאקע יא לייגן, נאכאמאל, דו דארפסט אהיימגיין פון די מיליטער.

דיסקוסיע: "לא מעכב זה את זה" — וואס מיינט עס?

Speaker 2:

יא, איך טראכט, איך ווייס נישט ווי שטארק ס'איז א נושא פון א פלאן, ס'קען זיין אז מ'איז מחויב, מ'איז מחויב צו לייגן בײדע תפילין אין טאג. ס'איז נישט קיין, מ'רעדט דאך ווען איינער איז מעכב זה את זה פאר א סיבה.

Speaker 1:

יא, דאס מיינט ער צו זאגן, אויב דו האסט נישט, איינער האט נישט, זאל נישט מיינען אז ער איז פטור פון לייגן תפילין.

Speaker 2:

איז די טאקע.

Speaker 1:

יא, איז די טאקע. אבער די רמב"ם איז, טו מיר נישט לכתחילה נאר לייגן איינס. אוודאי נישט, איך האב א מצוה, ס'איז צוויי מצוות, ס'איז צוויי עקסטערע מצוות. ס'איז צוויי מצוות. דו דארפסט האבן צוויי ברכות.

Speaker 2:

יא, אבער, ניין, ס'איז נישט קיין רשות די גאנצע זאך, ס'איז א מצוה. מ'איז מחויב צו לייגן בײדע. ס'איז א מצוה וואס איז אין די זעלבע צייט, וואס בײדע ווילן לייגן של יד אנהייב טאג, אוודאי, א גאנצע טאג.

Speaker 1:

איז אויספיר פונקטליך וואס איז די הלכה? די הלכה, די נארמאלע הלכה איז בײדע מצוות, ווען אימער מ'איז מחויב אויף די מצוה איז מען מחויב בײדע. די לא מעכב זה את זה, איך מיין אז אלעמאל מיינט עס אויב מ'האט נישט. די לא מעכב זה את זה מיינט אז אויב דו וואלסט ווען מעכב, וואלט מען נישט געהאט, וואלסטו נישט געטון קיין איינס, ווייל דו קענסט נישט טון א האלבע מצוה. למשל, אן ענין זאלסטו טון איינס. אבער אוודאי, יעדן טאג איז מען מחויב צו לייגן בײדע. ס'איז נישט נאר ער פלאנט, נאר ער איז מחויב בעצם. אזוי טראכט איך.

דיגרעסיע — חסידישע תורה

Speaker 2:

יא, ס'איז דא חסיד'ישע תורות, דו ווייסט, פארוואס ס'דא תפילין של יד און תפילין של ראש, ווייל די אידישקייט, די קאפ זאל האלטן צוזאמען מיט די הארץ. שיין.

Speaker 1:

דאס איז די חסיד'ישע תורה. איך גיי ווייטער לערנען וועגן די ברכה, יא? זייער גוט.

הלכה ז — ברכה ביי יעדע הנחה מחדש

Speaker 2:

לערן, לערן. דו האסט דאך עפעס געמיינט?

Speaker 1:

יא, איך האב געוואלט פרעגן.

Speaker 2:

האסטו געטראפן עפעס?

Speaker 1:

יא, תפילין כל זמן שמניחן.

Speaker 2:

יא, זאג עס.

Speaker 1:

תפילין כל זמן שמניחן, זאגט דער רמב"ם דא, תפילין כל זמן שמניחן, ווען מען לייגט זיי נאר, **מברך עליהן**. אמאל האט מען געציילט, פלעגט מען גיין א לאנגע צייט, סאו ווען מען טוט עס אן, אויסגעטון, צוריק אנגעטון, ווייטער צו לערנען, און אזוי ווייטער. **אפילו חולץ ולובש מאה פעמים ביום**, אפילו אויב מען טוט עס אן און אויס הונדערט מאל א טאג, קען מען מאכן הונדערט ברכות.

Speaker 2:

א גאנצע וואך איז נישט קיין פראבלעם, עניוועיס, נאר שבת, און שבת לייגט מען נישט קיין תפילין.

Speaker 1:

בכל המצוות כולן, מברך עליהן קודם לעשייתן. אלע מצוות טוט מען פאר... זאגט מען די ברכה פאר די עשיה. **לפיכך, מברך על תפילין של יד** גלייך פאר די עשיה, פארדעם, נישט נאכדעם. ער מאכט די ברכה פארדעם, און נישט א לאנגע צייט פארדעם. **לפיכך**, איז קודם גרייט מען אן די תפילין, און מען לייגט עס לעבן דעם פלאץ וואו מען לייגט עס. סאו מען לייגט די צורך, **מברך על תפילין, אחר הנחה**, נאכדעם וואס מען לייגט עס אויף די קיבורת, **פארן עס קושרין**, ווייל די קשירה איז שוין די עשיה, און די ברכה ווילן מיר מאכן גלייך פאר די עשיה.

Speaker 2:

יא, גוט.

דיסקוסיע: ברכה ביי חזרה

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם ווייטער, און דאס איז דאך די זאך, דאס איז מהיברון ביום, איז נישט נאר אמאל. ער האט זיך אויפגעטאן, ער האט געגייעט אין בית הכסא, ער האט געדאוונט, און ער לייגט נאכאמאל אן די תפילין. דארף ער מאכן נאך א ברכה?

אבער עס שטייט דא אין רמב"ם, טוב, דו האסט עפעס אן ענין נישט אזוי צו טון, דאס ווען מיר זאגן. אבער אזוי איז לכאורה די... אזוי איז לכאורה די הלכה, יא?

Speaker 2:

יא.

Speaker 1:

ס'איז דא וואס... יא. ס'איז דא אפשר א וועג ארויס פון די זאך, אזוי איז די הלכה. ער זאגט אז ס'איז נישט אזוי קלאר אויף די של ראש, אויב ס'איז דא וואס טוען אויף די של ראש אזוי, אז זיי לייגן אן די תפילין אויפ'ן קאפ, און דערפאר מאכן זיי עס קלאר. אבער לויט זיי, גוט, לויט'ן רמב"ם שטומט דאס נישט, ווייל אונז לערנען א גאנצע צייט אז ס'איז נישטא אזא זאך קשירה אויף די של ראש. זיי האבן נישט געטראפן א מציאות פון קשירה אויף די של ראש. ס'איז קיין זאך נישט אויף די של ראש. דאס איז די וועג פון וויאזוי ס'ליגט. ממילא, האט עס נישט צוטון מיט דאס זאל זיין הידוק, הייסט הידוק וכדומה, אבער ס'ליגט נישט אז ס'איז א פשוט'ע זאך. דער רמב"ם איז מדקדק אז מ'לייגט עס ארויף גלייך וויאזוי ס'ליגט אויפ'ן קאפ. און נישט נאר פאר דו לייגסט עס ארויף אויפ'ן קאפ, אזוי ווי דו ווילסט, וואס איז די חילוק פון לייגן און ליגן? ס'איז די זעלבע זאך. ניין, מ'לייגט עס אין די עקזעקט פלאץ, אזוי די זאך ווערט ווי וואס ס'הייסט שוין אז ס'ליגט שוין, ס'ליגט שוין באקוועם.

אה, דער רמ"א זאגט אז אויב מ'נעמט אראפ די תפילין לכתחילה כדי על מנת מ'גייט עס צוריקלייגן, דארף מען נישט מאכן קיין ברכה. אבער דעם איז נישט אזוי פשוט אז יעדע מאל וואס מ'נעמט עס אראפ דארף מען מאכן א ברכה. אקעי.

הלכה ח — סדר הצנעת התפילין בכלי

אקעי, יעצט גייט דער רמב"ם רעדן וועגן די תפילין בעטל. יעדער איינער האט דאך שיינע תפילין בעטלעך. סאו די ענין איז ווייל מ'דארף תפילין דארף מען מכבד זיין, מ'דארף עס האלטן בכבוד. זאגט דער רמב"ם, **מי שחולץ תפילין**... יא, אבער ער גייט דעסיידן וויאזוי ער לייגט עס, יא? **אל יניחם על הארץ**, ער זאל עס נישט לייגן אויף דער ערד, נאר... **לא יניח של**

יד למטה ושל ראש למעלה. אז מ'לייגט עס אין אזא מין בעטל וואס איז... ס'שטייט די ברייט און די הויך, יא? און מ'גייט לייגן איינס אויף די אנדערע, זאל מען נישט לייגן די של יד אויף די של ראש. פארוואס? **בשעה שירצה ללובשן**, ווען ער גייט זיי וועלן נעקסטע מאל אנטון, איז גייט ער... **יפגע בשל ראש תחילה**, זיין האנט גייט באגעגענען די של ראש. **נמצא שהוא מניחה**, ווען ער גייט עס ארויסנעמען, גייט ער... אונז ווילן נישט אז ער זאל ארויסנעמען די ראנג תפילין. אונז ווילן אז ער זאל עס לייגן באופן אז ווען ער לייגט עס אוועק, וועט ער... זאל נעקסטע מאל ווען ער גייט עס עפענען זאל ער טרעפן די של יד.

פארוואס? **ווי שאין לובשין של ראש קודם של יד.** מ'טוט נישט אן די של ראש פאר די של יד, אזויווי מיר האבן פריער געזאגט, מ'מאכט די ברכה פאר די של יד, נו, און ווייטער. ממילא, ווילן אונז נישט אז דו זאלסט אריינלייגן א וועג אז דו זאלסט דארפן זוכן די של יד. פארוואס? **ואסור לו לאדם להניח מצוה ולעבור ממנה למצוה אחרת.** אז ווען דיין האנט גייט אריינגיין אין די בעטל, גייט דיין האנט קודם אריינבאמפן אין די מצוה וואס הייסט מצות של ראש. אבער דו ווילסט נישט יעצט גיין לייגן מצות של ראש, נאר דו ווילסט לייגן של יד תחילה. דו גייסט האבן א דילעמא. איז ווייל די מצוה איז דא אן ענין אז א מענטש זאל נישט איבערלאזן א מצוה, **מצוה שתבוא לידו אל יחמיצנה**, בתחילה באים מתעסק, אזוי ווי ער האט באמבאסט אריין אין שרשרת, אז יעצט דארף ער לכאורה אנהייבן טון די שרשרת, און זוכן דאס נישט, זאל ער עס לייגן באופן אז ס'איז נישט אריינגעוואלטן קודם אין די שרשרת. דער רבי זאגט ס'איז נישט וואס איז געשען מיט די עבד, אויב מ'האט טאקע אריינגעוואלטן אין די שרשרת, לכאורה דארף מען טאקע אנטון די שרשרת,

הלכה ח (המשך) — דילעמע ווען מען טרעפט של ראש קודם

Speaker 1:

אבער דו ביסט נישט גרייט צו לייגן די מצוה של ראש, ווייל דו ווילסט לייגן של יד תחילה, און דו גייסט יעצט האבן א דילעמע.

ווייל די מצוה איז דאך אן ענין אז א מענטש זאל נישט איבערלאזן א מצוה, "ולמצוה שתבא לידך תחילה בה אתה מתעסק". אזוי ווי דו האסט אריינגעבאמפט אין די של ראש, דארפסטו לכאורה אנטון די של ראש, און ווען דו זוכן זיך דאס נישט, זאלסטו עס לייגן באופן אז דו זאלסט נישט אריינבאמפן קודם אין די של ראש.

דער רמב"ם זאגט נישט וואס איז געשען בדיעבד אויב מ'האט טאקע אריינגעבאמפט אין די של ראש. לכאורה דארף מען אנטו�� די של ראש קודם. אפשר פארקערט, אפשר דארף מען נישט, אפשר איז די של יד תחילה אויף דעם וואלט נישט געווען קיין פראבלעם, ווייל דאס קומט אן קודם. איך זע נישט פונעם רמב"ם פארקערט, אפשר אויב מ'טרעפט די של ראש קודם, אפשר לאו דווקא אזוי.

די שאלה איז יעצט, וועלכע איז דוחה מי? די מצוה פון של יד תחילה, אדער די ענין פון "מצוה הבאה לידך תחילה"? לכאורה די מצוה של יד איז גובר, און דו גייסט עובר זיין אויף די ענין פון "מצוה הבאה לידך אל תקראנה", און "אין מעבירין על המצוות".

איך ווייס נישט. ער ברענגט אז דער בית יוסף האט גע'טענה'ט אז דער רמב"ם איז משמע אז מ'דארף טון אנדערש, אז מ'דארף טון די של יד תחילה אויב מ'לייגט עס פארקערט, סיי ווי אזוי דו לייגסט עס, אפילו אויב דו לייגסט די של ראש תחילה, איך בין מודה אז ס'איז פארקערט, איך ווייס נישט.

אינערליכע סתירה אין דעם קאנצעפט פון "אין מעבירין על המצוות"

די עצם ווארט איז אן אינטערעסאנטע זאך, ווייל די קאנצעפט פון "אין מעבירין על המצוות" איז לכאורה אויך אז ס'איז דא וויניגער סטרוקטור, נאר וואס דו טרעפסט, דאס טוסטו. ס'זעט אויס ווי א שטיקל עטיטוד, די מצוה הבאה לידך, דאס טוסטו. דער זעלבער מאן דאמר וואס זאגט "מצוה וואס דו טרעפסט, דאס טוסטו", וואלט נישט געזאגט אז דו זאלסט בינדן די תפילין אויף א געוויסע וועג, אז דו זאלסט נישט אריינבאמפן אין עס. כאפסט? אונז טו מיר דא ביידע, אונז טו מיר אונז זארגן זיך פאר די שיטה, און נישט אריינבאמפן אין עפעס.

נו, וואס הייסט מיר זארגן זיך אז מ'זאל נישט דארפן מעביר זיין על המצוות? דער רמב"ם זאגט נישט פארקערט, אויב דעמאלטס וואלט מען געלייגט פארקערט, וואלט מען זיך נישט געדארפט זארגן, ער זאגט אויך. חוץ וואס דו זאגסט אז ס'איז צוויי זאכן דא, אבער ער זעט נישט וואס איז די ענין פון לייגן די של יד תחילה בכלל. וועלכע מצוה איז עס? וואס זאל דאסיידן דא?

Speaker 2:

יא.

Speaker 1:

נעמען קענסטו. דא זעט מען אויך אז מ'דארף האבן אזא תפילין בייטל וואס מ'לייגט אריין איינס לעבן די צווייטע. די היינטיגע תפילין בייטלעך גייען אנדערש, מ'איז נישט מקיים די הלכה. פונקט פארקערט, די אמאליגע תפילין בייטלעך, דער שניידער האט נאר געקענט די תפילין בייטלעך וואס דער רמב"ם האט גערעדט דערפון, דאס איז געווען וואס ער האט געמאכט, און ס'האט זיך געקענט מאכן פראבלעמען. למשל היינט האבן זיי עס געפיקסט, און ער דארף נישט זוכן אין פינצטער, ס'איז דא איינס לעבן די אנדערע, ער קען דאס געבן א טאפ שנעלער און נעמען די וואן וואס ער דארף, ער דארף נישט ארויסנעמען.

מחלוקת רבינו מנוח מיט מגן אברהם — תפילין בייטלעך

אונזער היינטיגער איז זייער גוט, ווייל ער ווייסט וואו די של יד ליגט, וואו די של ראש ליגט, און ער נעמט ארויס די של יד תחילה. דא אויך, ביי די רמב"ם זאגט ער אויך אז ס'איז שווער, וואס טוט זיך אז ער דארף ארויסנעמען ביידע? ער דארף ארויסנעמען ביידע, ער נעמט ארויס קודם די של יד, דערנאך נעמט ער ארויס די של ראש. אויב נישט, וואס איז די וועג? ער דארף ארויסנעמען ביידע, ער וועט קודם ארויסנעמען די של ראש. זייער גוט.

אונזער היינטיגע תפילין בייטלעך זענען זייער פיין. אבער די היינטיגע תפילין בייטלעך זענען נישט די וואס די גמרא רעדט וועגן, ס'איז קלאר אז ס'איז געווען אנדערש ווי די גמרא רעדט. אה, אבער דו האסט געזען גרויסע תפילין בייטלעך? פשיטא, איך האב א קליינע וואס ס'איז גרינגער צו לייגן אין טלית וועג.

Speaker 2:

ניין, איך האב געטון אזוי ווי דער רמב"ם האט געזאגט מ'זאל טון, דו האסט איבערגעקליגט די סיסטעם.

Speaker 1:

ניין, אונז פאלגן אונזערע, אונז גייען מיר צו די לאקאלע מקווה יוד, וואטעוועער וואס איז אנגענומען אין יענע שטאט צו קויפן תפילין בייטלעך, און מיר קויפן די תפילין בייטלעך וואס איז אנגענומען ביי רוב היימישע יונגעלייט. מיר זענען נישט קיין עוברי חכם. ער מאכט נישט נאר די בעסטע. פשיטא, ערשטנס קען מען דאך נישט וויסן פשיטא, צורך להניח של יד למעלה, האבן זיי געטון אזוי. זייער גוט.

נעקסטע הלכה.

דיסקוסיע: די מחלוקת רבינו מנוח מיט משנה ברורה

זאגט דער רמב"ם, **כלי שהכינו להניח בו תפילין**, די בייטל, ס'איז גרייט. איך מיין מ'האט אויך אנגעגרייט א נאמען פאר א מין כלי פאר תפילין, מ'רופט עס בייטל. ער האט אויך אזוי, "הכינו להניח בו תפילין". אמאליגע צייטן פלעגט מען האבן בייטלעך פאר אנדערע זאכן אויך, היינט האט מען פאר געלט, אבער ס'קען זיין אז מ'האט געהאט בייטלעך. וואס טייטשט א בייטל? א בערזל? ניין, ס'איז ענליך צו א בערזל. א גרעסערע בערזל? ניין, די יאפסעס. א כלי בקיצור.

הלכה ט — קדושת כלי תפילין

א כלי שהכינו להניח בו תפילין והניחן בו, יא, **די כלי איז געוואָרן נתקדש**. פיין, וואס איז די ענין? **אז ס'איז אסור צו נוצן פאר דברי חול.** מ'דארף עס שוין מכבד זיין. **הכינו ולא הניח בו**, ער האט אנגעגרייט א כלי און ער האט עס נישט אנגעהויבן ניצן. **או שהניח בו ארעי ולא הכינו**, אדער ער האט יא אמאל אריינגעלייגט א ספר תורה, אבער נישט מיט קיין הכנה. דהיינו תפילין, **אם הם אילנות קדוש, הרי הן כחול, והרי הן כחול כמו שהיו, והרי הן כחול.**

ביי די תיבה שמניחין בה ספר תורה, האט ער עפעס דערמאנט די ענין? צו די תיבה האט א קדושה? וואס זאגט מען דארט? אז ס'האט א קדושה, מ'טאר עס נישט אויסשפייען, מ'טאר אפילו נישט פארקויפן די תיבה און קויפן אן אנדערע זאך. אויב מ'האט עס אנגעגרייט אדער הניחו בו, אדער דאס אדער דאס. יא, ס'איז געשטאנען. ס'איז געשטאנען.

אין ענין פון הזמנה? יא, לאמיר געדענקען. די תיבה? יא, לאמיר זען. אה, זעסט? די מחלוקת וואס איך האב געהאט מיט דיר איז א מחלוקת רבינו מנוח מיט די משנה ברורה. רבינו מנוח, און אזוי אויך דער ב"ח, האבן געזאגט אזוי ווי מיר אין די טעג, אז מ'דארף קויפן א תפילין באטל וואס איז שמאל, אזוי מ'זאל קענען טון אזוי ווי די שורה שטייט. און דער אברהם האט גע'טענה'ט פארקערט, אזוי ווי דו, אז בעסער זאל מען עס לייגן אין א ברייטערע, און מ'האט שוין נישט די פראבלעם. יא. אה, די הייליגע זיידע, די מגן אברהם. סאו, ס'איז א מחלוקת. א מחלוקת הפוסקים. שיין, די טאטעס זענען אויך פוסקים, און מיר האבן די זעלבע מחלוקת וואס די פוסקים האבן געהאט. קיין מאל. מיר האלטן אן די טראדיציע, מיר קריגן זיך ווייטער.

פראקטישע נפקא מינה — דברי חול אין תפילין בייטל

עניוועיס, ס'איז געשטאנען דארט אז ס'איז דא הכנה, יא, אזוי געדענק איך. די ווארט איז, זיי דארפן וויסן אז מ'טאר שוין נישט ארייןלייגן קיין פען אין די תפילין בייטל. אזוי קומט אויס די הלכה. אפשר נאר אין די פלעסטיק? לאמיר זען. איך וואלט געזאגט אז די פלעסטיק אינדרויסן הייסט שוין נישט, ס'איז געמאכט אז ס'זאל נישט שמוציג ווערן, ס'הייסט נישט קיין כלי. אקעי, זאל זיין אזוי. די מנהג ישראל איז אז דארט ליגט ווייערס מיט בעטעריס, מיט א פען, מיט אלע וויכטיגע זאכן. איך ווייס נישט, קען זיין די מנהג ישראל, אבער די רמב"ם שטייט, איך מיין די שולחן ערוך שטייט אז מ'טאר נישט. איך ווייס נישט.

:Speaker 2

ניין, געווענליך די יונגע בחורים האבן תפילין און זיי האבן א פלעסטיק וואס ליגט אין א פלעסטיק. די טאטעס האבן שוין נישט קיין פלעסטיק.

:Speaker 1

דאס האבן מיר גע'ירש'נט פון די גוי'אישע טאטעס. אין אונזערע צייטן פלעגן די טאטעס האבן, איך מיין מער ווי די ווארעמע אידישע סטעיט, און די פלעסטיקס, די חסיד'ישע פלעסטיקס, געליגן נאך תפילין געצייג. ווייל א ליטוואק האט נאר תפילין דארט. א חסידישער איד, דו מוזט האבן... דו קומסט אן צו א קאר, דו מוזט האבן א גארטל. יא, א גארטל. און אביסל ליכט פאר א ציור, מיט א מעטשעס. און אז א איד גייט זיך אים צוברעכן זיין גלעזער, דארפסטו נישט האבן קיין קרעיזי גלו דארטן. איך הער.

אפשר מען דארף וויסן די דברי חול. די שאלה איז צו אפשר אין א סידור מעג מען לייגן, עס הייסט נישט קיין דברי חול. דברי חול מיינט א... אקעי, איך ווייס נישט. איך האב נישט קיין אהנונג. איך ווייס נישט. קיין אהנונג האב איך נישט. איך ווייס נישט צו זאגן קיין דברי חול. וואס א איד האט נאר דארט אין זיין תפילין בייטל איז א דזשאנק. אמת זאגסטו, אפשר ביסטו גערעכט. אפשר אויב מען מאכט עס ספעציעל, מען זאגט א תנאי, קען עס העלפן? קען זיין אז אויב מען מאכט... די אלע תירוצים קען זיין. נישט געפערליך. מען קען עס איינפאקן, און די פלעסטיק קען מען זיך מקיל זיין.

ליטולו של תפילין — טראגן תפילין

זאגט די ווידערער רב, אדרבה, זאגט ער, וואס איז די ליטולו של תפילין? ערשטנס, אויפהעגנען די תפילין. ווייל מען קען נישט... הענגען מיינט נישט האלטן די תפילין בייטל מיט די רצועה אליין. ניין, די תפילין עצמה. שטעל דיר פאר א מענטש גייט און ער האט א האק, און ער גייט ארויפלייגן די תפילין. אבער תולה איז א קשר, דאס וועלן מיר נאך רעדן. מ'האלט עס סיי ווי אין א כיס.

און די תפילין עצמן, אז דו קוקסט אן, וואס איז אין די תפילין, אין וויפיל כיסויים מ'לייגט עס אריין. מ'לייגט עס אריין אין א שמאטע, און מ'מאכט עס גוט צו מיט א סארע. און נאכדעם מאכט מען עס צו מיט הויט, און נאכדעם מאכט מען עס צו מיט... און נאכדעם לייגט מען עס אריין אין די כיסויים מניחים בו התפילין. און דו זאגסט אז אפילו די פלעסטיק... דו לייגסט נאך א פלעסטיק אויך. זאגט די רמ"א, ווען לייגט מען תפילין? ס'איז דא צדיקים וואס האלטן אז מ'טאר נישט לייגן די תפילין אין אזא בעקפעק. אבער נישט דאס מיינט ליטולו של תפילין. ליטולו של תפילין מיינט הענגען די תפילין אליין. און מ'לייגט עס אריין אין א... ס'איז נישט קיין שום חיוב אז ווען מ'גייט אין שול טאר מען נישט קענען האלטן קיין שום אנדערע זאכן, און מ'דארף האלטן די תפילין בייטל מיט צוויי הענט. דאס איז א חומרא יתירה, לדעתי.

און נאכאמאל, איך וויל דיר זאגן נאך עפעס. היינט אז מ'גייט אין די מאדערנע תפילין סטארס, קומט עס מיט אזא... אזא שטרעפ וואס דו קענסט האלטן, דו דארפסט נישט האלטן, דו קענסט מיטהאלטן נאך א זאך. ס'איז דא אידן וואס האלטן אז דאס איז נישט קיין מיינונג, אז די ליטולו של תפילין מיינט די האנט. ניין, דאס מיינט די תפילין אליין. אז ס'קומט מיט א שאלדער סטרעפ, דו קענסט עס האלטן נארמאל. ס'איז נישט קיין חיוב.

און אפילו דאס וואס דו גייסט זאגן ליטולו של תפילין איז גאר גוט, ווייל דער מענטש מאכט זיכער יעצט פאר א קליינע קלייניגקייט, הענגען אויף אים הייסט געוואונגען? א הענגער מיינט נאך א הענגער. אבער יא, בקיצור, נישט דאס איז די זאך, דאס איז די נקודה. יא, ווייטער.

הלכה י — זמן הנחת תפילין

זמן הנחת תפילין, טוט מען די תפילין לייגן. אקעי, זאגט דער רמב"ם, מיר גייען מיר לערנען די הלכה פון זמן הנחת תפילין. זאגט דער רמב"ם, **זמן הנחת תפילין הויא ביום ולא בלילה**, פון די תנאים אין די משנה, די פוסקים, זמן הנחת תפילין איז ביום ולא בלילה, **שנאמר "מימים ימימה"**. שטייט אין פסוק "והיה לך... את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה". די חוקה פשוט'ס מיינט עס די קרבן פסח, אבער די חכמים האבן געדרשנ'ט אז ס'מיינט די תפילין. די חוקה פון תפילין וואס דערמאנט אויף יציאת מצרים איז... וואס שטייט דארט אויך, רבינו תם האט דאך געלערנט אז ס'גייט אויף די ענין פון מצוות תפילין, אז ס'שטייט "מימים", "מימים" איז מיום.

תפילין אלס "קמיע" — פארוואס שבת/יו"ט פטור'ט

די זעלבע זאך, **שבתות וימים טובים איז אויך אן הנחת תפילין, שנאמר "והיה לך לאות"**, אז די תפילין דאס איז די אות, **ושבתות וימים טובים הן עצמן אות**, דארף מען נישט די אות, ווייל שבת ויום טוב אליין שטייט דאך אין די תורה "אות היא ביני וביניכם", אז שבת איז אן אות.

איז א זייער שיינע זאך, ווייל תפילין איז נישט אריינגענומען אין די זאכן, זיי האבן געלערנט אז תפילין איז א סארט קמיע וואס שטייט דארט וויכטיגע זאכן וואס דאס דערמאנט א איד ווען ער לייגט זיך עס, ער געט זיך א דערמאן ווער ער איז און וואס ער איז. שבת און יום טוב, די גאנצע אווירה, מען לעבט זיך מיט אהבת השם, אחדות השם, יראתו, וואס טוט מען גאנץ שבת חוץ לשם? מ'דארף נישט דאס, מ'דארף נישט דאס, ווייל אנדערע צייטן, ווייל ס'זאל נישט סתם ליגן דארטן, ס'ליגט דארטן ווייל ס'איז א קמיע, ס'דארף דיר דערמאנען.

קשיא פון ציצית

און איך פרעג דיך אלע, ציצית איז אן אות, ציצית איז אן אות, א זכר, איך ווייס אז ס'הייסט אן אות, א פאות ביי דיר, א קאפל איז אן אות, און א

שטריימל איז אן אות, און די ווייסע העמד וואס דו האסט געטראגן, פארוואס ציצית דארף מען נאר נישט? נישט נאר דערמאנט א קאפל און דערמאנט א ווייסע העמד, וואס איז נאר אידיש געוועגליך און ס'איז א קשיא אויף די תורה, און ווען דו זאגסט ווען דו כאפסט דאס דארף, וואס דו האסט נישט געהאט נישט א תירוץ און זיכער נישט נאכדעם א קשיא. דו ביסט גוט דיר, און דו מיינסט מיר פון יענער וואס האט געזאגט דו קענסט... ניין, דאס איז זייער א שיינע ווארט, ס'איז שטימט אזוי אויך אזוי די ווארט פאר דער משכן איז מיין, איך זאג אבער דאס דארף פארשטיין, ווייל ס'זעט מיר אויס אז דאס איז עפעס א וועג פון עקספערסן עפעס וואס וועט ווערן אביעס פאר די חכמים עפעס, אז די יום טוב גייט מיר נישט. ווייל איך וויל דערקענען גאנץ גוט פארשטיין, מען דארף קענען שרייבן, ס'איז א הייליגע טאג, גייט מיר נאך תפילין. ניין, איך וועל דיר זאגן, ס'איז שטימט אויך גוט, ווייל ציצית איז יא פארשטומט.

הלכה י: זמן הנחת תפילין — משיכיר עד שקיעת החמה

Speaker 1:

דו ביסט גוט די, און דו מיינסט מיר פון יענעם וואס האט געזאגט דו קענסט... ניין, דאס איז זייער א שיינע ווארט, ס'שטימט אזוי אויך אזוי די ווארט פאר דער משכן איז מיין. ניין רבי, אבער דארף עס פארשטיין, ווייל ס'זעקט מיר אויס אז דאס איז עפעס א וועג פון עקספערעס אין עפעס וואס איז געווען אוויס פאר דער חכמים און עפעס און די יום טוב גייט מען נישט, ווייל איך וויל דיר קענסט גוט פארשטיין, דווקא שבת עס א הייליגע טאג, גייט מען אויך ת ציצות איז יא פאר דער מענטש אליין, דער מענטש אליין זאל זיך דערמאנען, דעם זונה אחת, ס'זאל דערמאנט דעם מענטש אליין, תפילין זיך א גאנצע צייט יענער זאל זעהן.

דיסקוסיע: וואס מיינט "אות" — פאר אנדערע אדער פאר זיך אליין?

Speaker 2:

סאוי, שבת איז אן אנדערע אבירה ביי איד, אין די עסן האט אכאנדער עסן, אזוי ווי שטייט דארט דעם מעשיות אין די גמרא, תבלים פון שבת, ס'זעהט אויס ענערוועי אנדערש, אויב איינער זעהט, מ'זעהט אז ער איז א איד און ער פראוועט שבת. אפשר איז דא א א... איז אן אינטערעזאנטע איידיע. סאוי, דאס איז אליין אן עוס. אויב עוס מיינט פאר אנדערע מענטשן, אזוי ווי דערמאן האט פארשטאנען אז די עוס מיינט א עוס פאר מענטשן...

Speaker 1:

דער הגבי דער רבי'ן סוף דעי פייער גייט עס מאכן יא פאר די מענטש אליין, ער גייט זאגן דער שואלד משה תפילין עליו, ס'קען זיין אז עס לופט א ענין נישט צו מאכן צו פיל זכער, עס מאכט צו פיל זכער, ס'וועט פארלירט די פעווער, ס'איז א פערדיגע כדי די באשוטפע, דער טראכטסט ווען די האלב זכער איז געשען פון שבת, האלב פון תפילין, ס'איז פארלירט די פעווער, ס'ווערט סתם נאך א זאך, איינס אויף אמאל שבת, אסט שבת, וואכען תפילין, מילא לפידעי שיטה, ווען מ'גייט תפילין דארף נישט קיין קאפל, עה, ס'האט נישט טון, תפילין קאפל איז נישט קיין אויס קאפל, עס איז עפעס אנדערע ענין.

Speaker 2:

ס'איז אינטערסאנט, אבער דער רמב"ם מאכט עס אסאך מער פאווערפול, נישט פשט אז שבת ווי יום טוב איז אליין אויס, מילא פעלט עס נישט אויס, נאר דער פסוק איז דאך מרמז אז מ'זאל עס נישט טון שבת, ווען דער פסוק זאגט דאך אז זאלסט עס לייגן די טעג וואס איז לחלה אויס, אבער אנדערע טעג זאלסט עס נישט לייגן. אה, ווען דו דארפסט אן אויס. וועסט וואס וועט דער רב"ם זאגט עס, ושבת ווי יום טוב אין היין נעצים אויס, די סימן פארוואס דו לייגסט עס נישט וועגן שבת שמים טובים, היי נצחים, וואס נאר ווייל די תורה זאגט ואללכא לעות, עס איז ממש א מיוט פון די תורה. וואס זייט דאס איז ער אינטערסאנטע.

זמן הנחת תפילין — משיכיר את חבירו

Speaker 1:

אקעי, ווען מעטן דער פריער אזוי, לפי דער פשוט'סטער איז לכאורה די נץ החמה, אדער די עלות השחר, וועלכע איז אזוי.

Speaker 2:

"כדי שיכיר את חבירו ברחוק ארבע אמות ויקיראי". ער זאל זען זיין חבר וואס שטייט נישט, ארבע אמות איז אזוי ווי גרירת רשות היחיד, דער חבר וואס שטייט אביסל אהינצו, און ער זאל אים דערקענען. מיינט אז ס'איז שוין נישט אזוי שטארק, ס'איז שוין נישט אזוי טונקל. דאס איז אויך די זמן ווען מ'הייבט אן צו ליינען. ס'איז שוין דא אביסל לעכטיגקייט.

Speaker 1:

אה, ביז ווען איז דאס? פון די צופרי, יא, דאס איז ווען מ'ליינט קריאת שמע. עד שתשקע החמה ביז... שקיעת החמה. מ'גייט אראפ די זון.

איך האב זיך פארגעצייכנט חובות הלבבות, וכדומה. לאמיר זען.

הלכה יא: מי שהניח תפילין קודם שקיעה — אין מורין דבר זה ברבים

Speaker 2:

איז ער זאגט, **"מי שהניח תפילין קודם שתשקע החמה"**. איינער וואס האט געלייגט תפילין ווען מ'האט נאך געמעגט, פארנאכט, און ער האט עס נישט אויסגעטון פארנאכט. **"וחשכה"**, ס'איז געווארן טונקל פאר אים, **"והן עליו"**, ער האט עס נאך אנגעטון, אפילו **"הן עליו כל הלילה"**, איז **"מותר"**. נישט קיין פראבלעם. אפילו ער איז געשטאנען פריער אז די מצוה פון הנחת תפילין איז **"ביום ולא בלילה"**, מיינט דעמאלטס דארף מען עס לייגן, אבער ס'איז אן עבירה צו לייגן אויף דעם. ס'איז נישט קיין עבירה.

זאגט דער רמב"ם, אבער דאס איז א זאך וואס **"אין מורין דבר זה ברבים"**. דאס איז עפעס וואס מ'לערנט נישט אויס ברבים.

הסברה פון "אין מורין דבר זה ברבים"

Speaker 1:

די יד פשוטה ברענגט זייער א שיינע לעזונג. **"אין מורין דבר זה ברבים"**, זאגט דער רמב"ם, עפעס וואס ס'האט א מעלה אבער ס'קען ברענגען א חסרון. ביינאכט תפילין, לכאורה איז די פראבלעם אז ס'פעלט נקיות, ס'פעלט כוונה, מ'קען איינשלאפן דערמיט, ס'פעלט די אלע כבוד פון תפילין. פון די אנדערע זייט, איז נישט קיין חסרון. אדרבה, זאל א מענטש גיין וואס לענגער זיין תפילין.

סאו פאר די מענטש שטילערהייט קען מען זאגן, דו גייסט עס גיין ווי לאנג דו געדענקסט די הלכות פון וואטשן אויף די באדי, זאגט מען דאס אים. אבער דו גייסט זאגן ברבים פאר די מענטשן, גייט עס שאטן פאר די עולם, און מ'גייט אויפהערן מכבד זיין די תפילין.

אלא, דער רמב"ם פסק'נט, **"שלא יניח תפילין עליו אלא יחלוץ אותם עד שתשקע החמה"**. ווייל דער איין מענטש וואס קומט פרעגן, פארוואס קומט ער פרעגן? ווייל ער וויל נאך מהדר זיין, ער וויל יא האבן וואס מער זיין תפילין. **"אין מורין כן ברבים, אבל ביחיד מורין לו"**. ביחיד יא.

ער ברענגט דא פלעצער וואו ס'שטייט אז **"אין מורין כן"**. אזוי ווי אז אויב מ'פרעגט צו דער אייבערשטער זאגט נישט. דאס איז א זאך וואס ס'איז נישט קיין אזא גרויסע חסרון, ס'האט א מעלה אפילו, אבער ס'קען דאך ברענגען א מכשול אז מענטשן וועלן ווייניגער מקפיד זיין אויף קדושת תפילין. דאס איז די מסקנא.

דיסקוסיע: וואס מיינט "ברבים" אין א ספר?

Speaker 2:

און ווי אזוי מ'לערנט מיר אין די רמב"ם, וואס איז די דעת וואס דער רמב"ם שרייבט וואס מ'לערנט אין די רמב"ם? וואס הייסט דאס? ברבים? ווען דו טשעקסט וויפיל מענטשן הערן אויס שטותים פון פאדקעסטס וואו צוויי מענטשן זעצן זיך אוועק איינער קעגן צווייטן, "זאג, וואס זאלן מיר רעדן די וואך? אה, איך האב געהאט טראומא." העלאו? די מענטשן האבן צענדליגער טויזנטער ליסענערס, און אונז האבן אויסגע... יא, א פאר הונדערט, א פאר

טויזנט, כמעט קיין עין הרע א שיינע ציבור, אבער העלאו? אויב דאס הייסט ברבים, אויך מיר א ברבים.

אבער עס איז דאך אן אמת'דיגע שאלה, אויב דו שרייבסט א ספר, וואס איז די טייטש ברבים? ס'מוז זיין אדער אז דו זאגסט, ווער ס'לערנט שוין די רמב"ם, ער האלט שוין נאך די תפילין, ער איז נישט פון די וואס מ'האט מורא. ניין, ווייל ס'איז געווען די רמב"ם, ווייל ס'ברענגט א מכשול אין האלטן נקי די תפילין. מ'רעדט זיך, די גאנצע פאלק דארף האבן נקי די תפילין, מ'רעדט זיך פון תלמידי חכמים וואס לערנען רמב"ם.

אדער דו קענסט נאר זאגן אז איינמאל ער האט עס שוין געלערנט איז שוין אויך נישט אזוי דעינדזשערעס, ווייל ער געדענקט אז ביים לערנען האט מען אנגעווארנט אז מ'דארף האלטן נקיות. וואס וועט זיך בייטן דא? די דילעמא גייט אים דערמאנען, ער גייט געדענקען אז ס'איז געווען א הלכה'דיגע דילעמא.

Speaker 1:

ס'קען זיין אזא ספר, דאס איז אלעמאל ווי א שאלה וואס איך האב אמת'דיג, צו איז ווי די גמרא. די גמרא שטייט דאך שוין דאס, די גמרא איז נישט קיין פובליק ספר, די גמרא איז א פריוואטע ספר פאר תלמידי חכמים. פונקט אזוי די רמב"ם איז אויך נישט אזוי... איז אויך א פריוואטע ספר. פרעג א רענדאם מענטש אויף וועלכע זאך שטייט אן הלכה ווי מ'לערנט קיינער, גייט ער נישט וויסן אויף וועלכע הלכה עס איז. ער מאכט טאקע פאר א מיעוטא דחיים.

אבער לערנען ברבים מיינט ווען דער רב זאגט א פרק שיעור, דעמאלטס זאגט ער נישט די גאנצע זאך, ער זאגט... דעמאלטס פאוקעסט ער אויף דעם וואס ס'פעלט אויס פאר די המון עם, מ'דארף נקיות פון תפילין, ממילא זאל מען עס נישט האבן ביינאכט.

הלכה יא (המשך): המניח תפילין לכתחילה משתשקע החמה — עובר בלאו

Speaker 2:

אקעי. **וכל המניח תפילין לכתחילה משתשקע החמה, לא יניחם עד שיבוא הלילה, אלא יסירם. ער הייבט אן לייגן שפעט, עובר בלאו, שנאמר "ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה".**

ושמרת, אסאך מאל ווען ס'שטייט א לשון ושמרת מיינט עס א לאו.

פארוואס רעכנט דער רמב"ם נישט דעם לאו אין מנין המצוות?

Speaker 1:

ער ברענגט אריין אן אינטערעסאנטע זאך, אז די רמב"ם רעכנט נישט אויס די לאו צווישן די מצוות אין מנין המצוות. זאגט ער אז די רמב"ם איז מסביר אין מנין המצוות, אז אסאך מאל ווען ער רעכנט אויס איין מצוה וואס האט פארשידענע פרטי דינים, גייט ער נישט אויסרעכענען יעדע פרט עקסטער, ווייל סוף כל סוף איז עס א תנאי אין די מצוה פון הנחת תפילין אז ס'זאל זיין ביום, איז אויך דא א לאו.

ס'קען זיין אז ס'איז נישט ממש א לאו. דאס איז דאך נישט די רבנן. רייט, אפילו אויב יא, די תורה זאגט אז דו זאלסט נישט, ווייל ס'שטייט נישט מרתא, דאס מיינט אז נאר ביום, אבער ס'איז נישט פשט אז ער איז עובר און ער איז חייב מלקות. ס'איז א געוויסע זלזול אדער וואס אין די זמנים אויף תפילין, אבער ס'איז נישט קיין חטא וואס זיין פארשטאנד איז אז ער האט נישט געלייגט תפילין.

Speaker 2:

מען רעדט אפילו אויב ער האט שוין געלייגט א גאנצן טאג, און ער טוט נאר אמאל נישט תפילין? אדער נישט ווייל ער איז נישט געווען נזהר ביום?

Speaker 1:

ניין, ס'איז א לאו. און דאס מיינט, יא, קלאר איז נישט צאלן לך תחילה.

Speaker 2:

ניין, נאר לך תחילה מיינט... מען איז ערשטע מאל, אדער ווען נישט געלייגט. דאס מיינט א מיניחי עולה. אקער פון געלייגט.

Speaker 1:

יא. עס איז נישט עפעס אזא מער א זאך, אזוי ווי... עס איז עס א פראבלעם.

חילוק צווישן רמב"ם און שולחן ערוך

Speaker 2:

מען דארף נישט קאנעקטן מיט דעם איין מורן דאס איבער רבי'ן, אז די קינדערלעך, אדער הויבער אונז זארגן זיך זייער שטארק פאר זייער נקוחות, גייען עובדים גיין בנחת. אבער דאס איז נישט די ריזן פון די עסי' פון לח התחילה. יעצט איז די רעלבע רידער עס פרעגט, וואס עס איז די זעלבע ריזן איז עסלעך לח התחילה? אבער דאס איז א גרעסערע זאך, פאסטער אזוי ווי ער מאכט א ברכה דברת revision, ווייל עס איז נישט קיין מצווה צו לייגן צווילן בראך. אדער ס'פעדלערט אים איינערע ברכה, ס'פעדלערט אים דער ליגן צו לויף מראכך.

אדער עס איז דא א סאך אנדערע שיטות, יא דער רבי'ן האט גע'פסקינט אז לילע לאויזמאן תפילה, און נאר... אבער די חלון'ס הלכה ועמורן קיינער צו לאזן די תפילה, האבן מיר דא נישט אנהייליגער זענען די תחילות. דא אנדערע זענען לכאורה מחלוקת הנאים, וואס דא אנדערע פסקים וואס פלאסקען בכלל אז ליילא איז יאזמאן תפילה. מילא קומט אויס אנדערש די הלכה'ס. אז ס'איז יאזמאן תפילה, ס'קומט אויס אנדערש, ס'קומט אויס אז די לייב איז נאר עם אדער רמנן. ס'איז מיין החלוקים.

Speaker 1:

ניין, די חגה, די איז אויך די הלכה ועמורן קיין. עס איז אויך די הלכה ועמורן קיין, אבער די בריסק רב מיינער פלעגט זאגן, האט זיך ביינערסט פארגעסן, האט ער געווען אן עונות פון דער רדב וואס זאל לייגן ביינאכט, ווייל... נאך די השיטות פון לילה איז יאזמאן. יא, ער האט ער ליצט האבן עטשט צו זיין נישט פארפאסן א גאנצע טאגן קיין תפילה. דאס איז איין זאך, קודם כל ווייל דאס זאגט מען נישט ברבים, אבער ביי יחיד אויך יא גייט מען מורא'ן קיין.

Speaker 2:

און די צווייטע זאך איז אז ס'איז דא א חילוק, די טעקניקל זאך. די רמב"ם פסק'נט אז א מעלה האבן נישט תפילין בלילה עובד בלאו, אבער די שולחן ערוך האלט נישט אזוי. די שולחן ערוך האלט אז לילה האט נישט קיין זמן תפילין, די גאנצע זאך איז נאר מדרבנן שמא יפיח בהן, ממילא קומט אויס אז ס'איז נישט קיין לאו, ס'איז נאר א איסור דרבנן. די רמב"ם זאגט אז יא, מדאורייתא האלט ער אז ס'איז א לאו. ס'איז א חילוק להלכה, פראקטיש איז נישט קיין חילוק, אבער לומדיש פון די הלכה איז א חילוק.

הלכה יב: בא בדרך ושקעה עליו חמה

Speaker 1:

זאגט די רמב"ם ווייטער אזא זאך: **היה בא בדרך ותפילין בראשו**, א מענטש קומט, ער איז בא בדרך, די זעלבע בא בדרך האבן מיר שוין געטראפן אין קריאת שמע און תפילה. מענטשן פרעגן, ס'מאכט זיך, די סאמע זאך וואס מענטשן גייען אויף די וועג, איינע פון די זאכן וואס מענטשן גייען טון. **תפילין בראשו**, ער גייט מיט תפילין אויף די זוהר. **ושקעה עליו חמה**, יא, ושקעה עליו חמה, ס'איז געווארן טונקל, די זון איז אונטערגעגאנגען, און ער האט נאך זיין תפילין.

וואס זאל ער יעצט טון? אונז ווילן נישט אז ער זאל מזלזל זיין אין זיין תפילין, אבער פון די אנדערע זייט איז דא אן ענין פון נישט גיין תפילין ביינאכט. אבער זאגט מען ניין, ער זאל יא לאזן די תפילין אנגעטון, נאר וואס דען, ער זאל לייגן זיין האנט דערויף, אז ס'זאל נישט זיין גלוי, אז ווען ער וואקט דורך די שטאט זאל אים יעדער זען גיין מיט תפילין, ווייל לכתחילה גייט מען נישט מיט תפילין ביינאכט. און ווען ער קומט אן אהיים, חולצן דארטן אויס. ענדערש ווי ער זאל זיך ארומדרייען מיט תפילין אין זיין האנט, זעט אויס אז דאס איז אפשר נישט קיין כבוד.

Speaker 2:
אה, ס'איז דא וואס לערנען אז דאס רעדט זיך שבת, און ער טאר נישט טראגן. אבער די רמב"ם האט דאס פארענטפערט. אה, ס'זאל נאר וואס? דארף מען זען. ס'איז ווייטער וועגן די עין הרע. ענדערש זאל מען נישט זען אז ער גייט מיט תפילין ביינאכט. ס'האט צו טון מיט דעם וואס די רמב"ם פסק'נט לילה לאו זמן תפילין.

Speaker 1:
וואס איז די שלעכטע זאל ער עס אויסטון און לייגן אין זיין טאש אדער עפעס? קען זיין אז ס'איז נישט קיין כבוד, ער איז נישט תולה זיי. די בעסטע וועג וואס ער האט צו האלטן תפילין איז די וועג וואס ער גייט. אפשר איז עס נישט פראקטיש, איז דאס א זאך.

הלכה יב (המשך): יושב בבית המדרש וקידש עליו היום

Speaker 2:
אקעי. וואס איז אויב ער איז אין בית המדרש? **היה יושב בבית המדרש ותפילין בראשו, וקידש עליו היום**, ס'איז געווארן שבת. איז אה, דעמאלטס איז נישט קיין צייט וועגן, ער איז נישט בא בדרך. דא איז בא בדרך, און מ'גייט נישט אין וועג אזוי נאנט צום זמן. סאו ווי מאכט זיך די טעות? ווען מ'זיצט אין בית המדרש מיט תפילין, יא, וקידש עליו היום, **מניח ידו עליהן עד שמגיע לביתו.** ס'איז דאך די זעלבע, מ'דארף נישט מער חומרא ווען, קודם גייט מען אהיים מאכן קידוש, וויאזוי נישט די אלע הלכות.

ס'קען זיין אז ס'איז דא א שיידער, אבער ער האט דאך עס אזוי געמאכט. ער איז אין בית המדרש, ער האט נישט קיין מנין אין זיין בית המדרש.

Speaker 1:
יא, מסתמא גייט ער קודם אהיים מאכן זיכער אז די ווייב צינדט לעכט וכו', און פרעגן די שאלות פון יום טוב. יענץ איז שוין שפעט פאר יענץ, יענץ דארף מען טון "מבעוד יום". ער האט שוין מגיה לביתו. יענץ האבן די חכמים זיצן אין די בית המדרש, ער ווייסט נישט די אלע מעשיות.

קיצור, מעג ער אהיים גיין מיט די תפילין אנגעטון, אפילו שבת גייט מען נישט תפילין, אבער ער זאל נישט

בית סמוך לחומה — דיון בפשט הרמב"ם

Speaker 1: אפשר איז א ענין פון עס זאל נישט זיין א גדות הגדות, כדי מ'זאל נישט זען ברבים מענטשן טון אנדערש ווי די אנגענומענע הלכה. אה, אים דא נישט וואכן. ויום י"ט בית סמוך לחומה שמשתמרים בו? רעדט מען דא צוריק פונעם מענטש וואס... אה... הוי בבא דרך. אה, נישט דער שבת.

Speaker 2: יא.

Speaker 1: אבער דער אפשר אויך, יא, שבת וועלן די וואכן, וואס גייט מכנה אז עס איז געקומען ביז לביתו.

Speaker 2: אהא.

Speaker 1: נישט קלאר. דער עולם מוטשעט זיך דא דער פשט פון די זאכן צי דא רעדט מען שבת צי אינדערוואכן.

Speaker 2: אקעי.

Speaker 1: אקעי, לאמיר אויספירן. אבער וואס וועט ער טון? **ומניחן שם**, לייגט ער אין דעם פלאץ פון...

Speaker 2: יא?

Speaker 1: יא. ביי די בית סמוך לחומה. אבער ביי שבת פארשטיי איך עס, אז ער טאר נישט וואקן מער וואס ער פעלט אויס. מיר טראגן... מיר טראגן נישט. זיי טוען עס דאך חוץ, וואס הייסט טראגן?

אפשר פשט אז ס'איז מער א ענין אז שבת גייט מען נישט קיין תפילין, אדער ביינאכט גייט מען נישט קיין תפילין. **ואם לא חלץ תפילין משקעה חמה לפי שלא מצא מקום לשמרם, ונמצאו עליו כדי לשמרם.** אויב א מענטש גייט נאך מיט תפילין פון בייטאג, ער האט נישט אויסגעטון ווייל ער האט נישט געהאט וויאזוי עס אויסצוטון, און ס'ליגט אויף אים ווייל דארטן איז עס דער בעסטער באקוועמסטער פלאץ און מ'דארף עס היטן. ער דארף נישט זיין מניח ידו עליהם.

דאס רעדט זיך פון די בית הסמוך לחומה, אדער בבא דרך, און אויב האלט ער עס, מ'דארף עס דאך היטן ביי די חומה זאל ער עס דארטן אריינלייגן. מען רעדט עס פון שבת. איך ווייס נישט, מ'כאפט נישט פון וואס מען רעדט. צוריק פאר שבת, וואס דער רמב"ם רעדט דא, איך כאפ נישט קיין ווארט.

בכלל דא איז סתם א הלכה בכלל. אז איינער האט נישט שמירה על התפילין, איז נישט נאר קען ער דאס נישט טון אויך ברבים, נאר דאס קען מען זאגן ביים שיעור, אויב איינער איז דאך האט נישט געצילייגט זיין תפילין, נאר ער האט עס אנגעטון, מעג ער עס לאזן אנגעטון אפילו ביינאכט אדער אפילו שבת.

Speaker 2: שוין, אזוי זעט אויס.

הלכה יג: החייבים בתפילין

Speaker 1: שוין, יעצט גייען מיר רעדן ווער איז דאך לייגן תפילין. זאגט דער רמב"ם, **כל הפטור מקריאת שמע פטור מן התפילין.** יא, פשוט ביידע זענען די זעלבע מצוה, פטור ממצוה, די אלע מצוות עשה שהזמן גרמא.

קטן שיודע לשמור תפיליו

זאגט דער רמב"ם, **קטן שידע לשמור תפיליו**, אזוווי מיר האבן געלערנט א קטן וואס קען שוין זאגן עפעס, קען ליינען קריאת שמע, אזוווי, יא, וואס זאלן מיר עס לערנען? יא, יא, א קטן שידע לדבר. אזוי זאגט ער, א קטן וואס קען אפהיטן זיין תפילין, איז שוין גענוג מצטרף פאר תפילין, **אביו לוקח לו תפילין כדי לחנכו במצוות.**

זייער גוט. אונזער מנהג איז נישט אזוי, אונזער מנהג איז אז מיר זענען מקפיד צו דאס מאכן אביסל פארדעם, אבער עס שטייט בפשטות אין שולחן ערוך דא, אז מיר פירן זיך נישט צו געבן תפילין פאר קטנים, נאר פאר גדולים.

Speaker 2: אפשר לשמור תפילין מיינט נישט נאר עס נישט צו צוברעכן, עס מיינט אז ער קען מיט די הארן, ער קען נישט גיין אין טשארן. א צען יעריג אינגל קען נאך אזוי גוט ווי א דרייצן יעריג אינגל.

Speaker 1: ניין, ניין, ס'קען זיין וועגן דעם, ס'קען זיין וועגן דעם, אבער דער שולחן ערוך זאגט אז מיר פירן זיך, דער ספר העיטור האט געזאגט אז דאס וואס שטייט קטן מיינט נישט קטן ממש, עס מיינט קטן פארקערט, אפילו ווען ער איז י"ג, לאמיר נאך ווארטן ביז ער וועט האבן א ידיעה לשמור תפילין. און אונז פירן זיך אזוי אויך נישט, אונז פירן זיך אז פון די דרייצן לייגט מען תפילין.

חולי מעיים

חולי מעיים, כל מי שאינו יכול לשמור את נקביו אפילו רגע, פטור מן התפילין. אקעי. אז אפילו ער קען זיך יא שומר זיין נקביו, אבער ס'איז אים שווער, ער וועט זיך מיטשענען, איז ער פטור. מ'איז נישט מחויב זיך צו מיטשענען פאר א מצוה.

אבער ביי תפילה און קריאת שמע איז נישט דא די הלכה פון חולי מעיים, ווייל ער קען גלייך סטאפן. ער דארף נישט האלטן אן און ווייטער, ער סטאפט שנעל. תפילין דארף ער אויסטון.

דארט איז אויך דא אן ענין פון אז אויב מ'איז מפיח דארף מען סטאפן ווייל ער איז גוף נקי. ס'איז נישט ממש גענוג פון גוף נקי, ס'איז אויך א זאך פון הכרת, ס'איז א מינוט, אקעי, פאר די מינוט האט ער... איך מיין אז ס'איז נישט... ניין, ס'קען אויך זיין אז תפילין דארף ער עס אויך אויסטון, ער האט מורא אז... אבער ס'שטאפט, ס'שטאפט די מינוט ווען דו פילסט נישט גוט, קענסטו טאפן און דאווענען.

Speaker 2: אקעי.

וכל הטמאים קורין

Speaker 1: **"וכל הטמאים קורין"**. און קען נאך געבן מיט תפילין קריאת שמע. פארשטייסט, ס'איז נישט דא קיין תקנת תפילת עזרא.

Speaker 2: אפילו ביי עזרא'ס צייטן איז דאס געווען, אדער דאס איז נאר היינט וואס ס'איז נישטא קיין תפילת עזרא?

Speaker 1: ווייס איך נישט. דו זאגסט אז דו ווייסט אז מ'איז מצרף, אז הגמרא זאגט "וכל הטמאים קורין".

Speaker 2: אה, אבער איך פרעג אפילו א בעל קרי וואס עזרא האט געזאגט אז מ'זאל נישט לערנען קיין תורה, איז פון תפילין האט ער יא געזאגט? אז זיי זענען חייב. עזרא האט געזאגט אז זיי זענען חייב, מ'זאל זיין חייב צו גיין אין מקוה.

Speaker 1: ניין, איך פארשטיי. אזוי ווי ווען עזרא זאגט אז ער איז מחויב צו ליינען קריאת שמע, אבער אויב ער איז נישט געגאנגען אין מקוה פאר'ן ליינען קריאת שמע איז ער פטור לויט עזרא, אמת?

Speaker 2: לכאורה, איך פארשטיי וואס דו מיינסט.

Speaker 1: אפילו אפיקי חולי מים, זאלסט נישט מיינען אז א טמא איז אויך אזוי ווי חולי מים, ווייל אונז האבן מורא פון זיין טמא. אה, טומאה איז א רוחניות'דיגע זאך, טומאה איז נישט קיין פראבלעם.

Speaker 2: יא, דאס איז אמת, איך פארשטיי. אבער איך פרעג דיך צוליב וועגן בעל קרי. די גמרא זאגט אז בעל קרי, ניין, אז בעל קרי מעגן לייגן תפילין. איז דאס אפילו לויט וואס מ'האט געמאכט תפילת עזרא?

Speaker 1: איך בין נישט זיכער. פארשטייסט וואס איך פרעג?

Speaker 2: יולדת ונידה טהורות.

Speaker 1: אקעי. יא.

מצטער ומי שאין דעתו מיושבת

ווען ער שלאפט, די גמרא זאגט אז ביים שלאפן טאר ער נישט. אקעי, וואויל. לאמיר גיין ווייטער. אה, וואו האלטן מיר דא?

"וכל המצטער", יא, א וויכטיגע זאך. **"מצטער"**, אדער **"מי שאין דעתו מיושבת עליו"**, איינער וואס איז נערוועז, וואטעווער, ער איז בנפש צעזעצט, **פטור מן התפילין.**

דא שטייט נישט די תנאי, דאס איז לכאורה מער קל ווי קריאת שמע. ווייל ביי קריאת שמע איז דא א הלכה נאר טורד טרדת המצוה איז ער פטור פון קריאת שמע, נאר א חתן אדער אן אבל, ער איז פטור פון... אבער תפילין יא געווען, "מי שאין דעתו מיושבת עליו".

Speaker 2: יא, יא, וועגן כוונה, אמת. ווייל ער קען נישט... א תפילין אויך.

Speaker 1: אבער דא, ביי תפילין איז נישט שייך מצטער, אפשר איז תפילין נישט שייך מצטער, איך ווייס נישט. אבער סתם מניח תפילין אן ישוב הדעת, מ'איז נישט יוצא. אבער איינער וואס איז מצטער, ער איז קראנק, אדער ער קען נישט, ער האט א גרויסע זייער שטארקע טרדה, דארף ער נישט לייגן קיין תפילין. אזוי שטייט אין רמב"ם.

Speaker 2: יא?

Speaker 1: פונעם טאקע אן אונן לייגט נישט קיין תפילין, אזוי זעהט מען אויס. אבער דארט איז אנדערש, ווייל דארט איז א... דאס הייסט, אה, מיר האבן געלערנט, מיר גייען לערנען, למשל, דער רמב"ם זאגט נישט תשעה באב אז ס'איז דא א מנהג וואס מ'לייגט נישט תפילין תשעה באב. דער רמב"ם זאגט נישט אז ביי מנחה זאל מען יא לייגן. דער רמב"ם זאגט אז מ'זאל בכלל נישט לייגן, אז מ'לייגט נישט תפילין שחרית. קען מען זיך טאקע טועה זיין מיט די זאך, אז מצטער איז פטור.

Speaker 2: אקעי.

כהנים, לוים, ואנשי מעמד

Speaker 1: נאך איינער וואס איז פטור. ווער נאך איז פטור? זאגט דער רמב"ם, **כהנים וואן זיי טוען די עבודה, לוים וואן זיי טוען די עבודה פון מאכן שיר, מאכן מוזיק, אלע די זאכן.** אלע די זאכן, אויף די דוכן. מ'שטייט ביים דוכן דארטן, ווי די כהנים, מיר האבן פריער געלערנט די כהנים דוכן'ען, דארט איז געווען די פלאץ אין בית המקדש ווי זיי האבן געהאט זייער ארקעסטערע פון ישראל.

בשעת'ן עבודה איז געווען דריי גרופעס: ס'איז געווען כהנים האבן געטון די עבודה, לוים האבן געזינגען, און ס'איז געווען א גרופע פון אידן וואס האבן געקוקט, וואס האבן געווען דארטן אנשי מעמד, און די זענען געווען שליחים פון אנדערע אידן. יעדע וואך איז געווען אן אנדערע מעמד, א גרופע פון אנדערע געגנטער וואס זענען געגאנגען אבזערווען די עבודה אין בית המקדש.

די אלע דריי זענען עבודות וואס האט צו טון מיט די בית המקדש. זיי זענען שוין עוסק במצוה. אזוי קומט די עבודה מיט די דריי גרופעס. ממילא, די אלע זענען פטורים פון תפילין, ווייל זיי זענען שוין עוסק במצוה.

אינטערעסאנט. און אויך, לכאורה קענען זיי נישט מסיח דעת זיין פון די תפילין, אבער דא מוזן זיי מסיח דעת זיין, ווייל זיי דארפן אנהאלטן די קרבנות. זיי דארפן פאוקעסן אויף די קרבנות. א חילוק.

Speaker 2: אקעי.

Speaker 1: אה, אפשר האט עס צו טון מיט דעת. דאס הייסט, וויבאלד מ'דארף, ווען בשעת מ'לייגט תפילין, ס'איז נישט נאר מ'לייגט תפילין, מ'קען נישט לייגן תפילין פאר א מינוט. א גאנצע צייט וואס מ'האט אן תפילין דארף מען געדענקען אז מ'גייט תפילין. און ממילא, בשעת די עבודה וועט דאס זיין א סתירה, מ'קען נישט טון ביידע אויפאמאל. איז א חילוק, ער דארף שטיין און קוקן אויף די עבודה, ער טאר נישט טון עפעס אנדערש. ס'איז א סתירה, ווייל תפילין דארף שלא יסיח דעתו, און משא"כ דא איז א סתירה. תפילין איז נישט קיין מצוה במעשה, תפילין איז א מצוה וואס איז קודם כל א מצוה פון דעת.

הלכה יד: חייב אדם למשמש בתפילין

חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה. ס'איז דאך א הלכה, ס'איז אויסגעבויט אין די גמרא. זאגט ער, חייב אדם למשמש בתפילין דערמאנט מיר אזוי ווי די אויטאמאטישע קארס, וואס זיי ווילן אבער יא אז דו זאלסט לייגן די הענט אויף די רעדל פון צייט צו צייט, אויב נישט הייבט ער אן קלינגען. ער זאגט, די תפילין ארבעט, אבער דו דארפסט זיין דא, דו דארפסט פון צייט צו צייט ווייזן אז דו ביסט נאך דא, ריקערירן די תפילין, די תפילין זאל פילן דיין טאטש.

ער זאגט אז ס'קען זיין אז דער רמב"ם, אזוי ווי ס'איז דא איינער וואס לערנט אז דער רמב"ם לערנט אז יעדע סעקונדע דארף ער עס טאטשן, ס'מאכט נישט קיין סענס, כל זמן, יעדע סעקונדע? ניין. **חייב אדם למשמש בתפילין כל זמן שהן עליו, שלא יסיח דעתו מהן אפילו רגע אחד.** ער טאר אפילו איין רגע נישט.

פארוואס? **שקדושתן גדולה מקדושת הציץ. שציץ אין בו אלא שם אחד,** וואס איז די מקדש פון די ציץ? די שם. און די ציץ האט נאר איין שם. **ואילו יש שם אחד ועשרים שם של יד, וכן בשל ראש.** ס'האט איין און צוואנציג מאל די שם. מ'דארף קוקן אין די פרשה ציילן, אז ס'שטייט סך הכל אין די פיר פרשיות שטייט איין און צוואנציג מאל די שם המפורש. קומט אויס אז ס'איז איין און צוואנציג מאל אזוי חשוב ווי די ציץ. ממילא דארף מען טאקע נישט מסיח דעת זיין.

Speaker 2: די ציץ האט דאך אויך מעלות, ס'איז א שטיקל גאלד וואס איז מנושב בשם הקודש.

Speaker 1: אה, זעט אויס אז ס'איז גארנישט. ס'איז אלעס א חלק דערפון. ניין, ער זאגט נישט פיר און צוואנציג מאל אזוי. יא, די ציץ האט נאך מעלות. איך הער, איך ווייס נישט.

און ווייל די ציץ איז דאך א מקור אז מ'טאר נישט מסיח דעת זיין, יא, ס'שטייט "והיה על מצחו תמיד", איז דא עפעס א מקור אז מ'טאר נישט מסיח דעת זיין, ממילא קל וחומר אז די תפילין זאל מען זיך טאטשן. יא, ווייל דו קענסט גרינג זאגן אז אויף די כהן גדול איז נישט צופיל געבעטן, אבער אויף יעדן איד וואס לייגט תפילין, יעדער איד.

הלכה טו: תפילין צריכין גוף נקי

נאך א זאך, **תפילין צריכין גוף נקי.** ס'איז נאך אן ענין פון זהירות, ענליך צו דעם למשמש בהן. יא, **שיזהר שלא תצא מהן רוח מלמטה כל זמן שהן עליו.** די תפילין זאל נאר זיין רוח מלמעלה און נישט מלמטה.

לפיכך, אסור לישן בהן שינת קבע ולא שינת עראי. מ'טאר נישט שלאפן דערמיט, **אלא אם כן הניח סודר**, נאר אויב ער האט באדעקט די תפילין מיט עפעס.

ואם היתה אשתו עמו, אויב האט ער מיט זיך זיין ווייב... אויב לערנען מיר נאכאמאל, תפילין מ'טאר נישט שלאפן מיט די תפילין. מצד שני, אויב ער גייט טון מכניע זיין נישט שלאפן, פארוואס זאל ער דען גיין טוען מפייס זיין? דעמאלטס איז נישט קיין גיבן. מצד שני, עריות, וואס א מענטש קען זיך יא היטן פון דעם, דארט איז דא צוויי מיני עריות. עס איז דא איין גדר, "ולא היתה אשת איש", דעמאלטס אויב איז אן אשת איש, דעמאלטס גייט ער טון פיוס מיט די ווייב, ווען דער אשת איש זעט אז עס איז אויך נישט געווען.

שינה מיט תפילין

Speaker 1:

ואם היתה אשתו עמו, אויב ער האט מיט זיך די ווייב...

אויב לערנען מיר נאכאמאל, תפילין טאר מען נישט שלאפן מיט די תפילין. שינת קבע טאר מען בכלל נישט שלאפן, ווייל דעמאלטס גייט ער מפיח זיין, דעמאלטס האט ער נישט קיין גוף נקי. שינת עראי, וואס מענטשן קענען זיך יא היטן פון דעם טייל, שינת עראי, ולא הניח עליו סודר, און ער האט נישט געלייגט א סודר, אם היתה אשתו עמו, דעמאלטס, אויב איז זיין אשתו עמו, דעמאלטס גייט ער טראכטן פון די ווייב, און דאס איז אויך נישט קיין גוף נקי. דאס הייסט, א בעל קרי איז מותר בתפילין, אבער טון די מעשה מיט די תפילין, דאס איז נישט קיין וועג.

ממילא, אויב נישט, איז מותר לישן בה שינת עראי. כיצד יעשה שינת עראי? יא? **מניח ראשו בין ברכיו וישן.** אקעי. ס'איז דא א מנהג אזוי ווי דו זאגסט, דאס מיינט אז ער לייגט אראפ די הענט אויפן טיש. וואס איז דאס פאר א זאך? ער לייגט אראפ די הענט אויפן טיש. יא, ער קען עס אויפן טיש אויך, ער לייגט איבער די טלית אויף די תפילין, און ער מעג שלאפן שינת עראי מיט תפילין, אבער נישט קיין שינת קבע.

הוא הדין שלא יפרוש ידיו, ער איז נישט אנגעטון, ער האלט עס סתם אויף זיינע הענט. אזוי ווי דו האסט פריער געזאגט, מען האלט עס, עס הענגט אויף דיר, אזא סארט זאך, האט ער עס אנגעבינדן מיט לישן בהם תפילין, נישט דירעקט, נישט אין די... יענע.

אכילה מיט תפילין

Speaker 1:

זאגט ער ווייטער, **ואין אוכלין בהם אלא אכילת עראי.** מ'טאר נישט עסן אכילת קבע מיט די תפילין, נאר אכילת עראי. זאגט ער ווייטער, **אבל אם נכנס לסעודת קבע**, נאר וואס דען? וואס די הלכה איז, אויב גייט מען צו א סעודת קבע, **חולצן ומניחן במקום משומר**, אשר יטול ידיו, ער דארף עס אויסטון און זיך וואשן, און נאכדעם קען ער צוריקגיין צו די תפילין, ויברך על נטילת ידים.

Speaker 2:

ווען נאכדעם? די זאכן, ווייל די נטילת ידים טאר מען נישט מאכן ווען מ'איז אנגעטון תפילין? אויך נישט עסן? סא ווען טוט ער עס אן?

Speaker 1:

ואחר כך, נאכדעם וואס ער ענדיגט די סעודה. אה, יטול ידיו, יטול ידיו, דאס מיינט מים אחרונים. יטול ידיו מיינט נישט נטילת ידים. מ'קומט אריין אין א סעודה, אכילת עראי קודם כל מעג מען עסן מיט די תפילין, וואטעווער איז די שיעור אכילת עראי. דאס איז די סעודה. ס'איז דא אסאך פרומע מענטשן, זיי גייען, זיי לייגן עס אראפ, זיי לייגן עס אויפן טיש. איך מיין אז די מנוחת השולחן זאגט אן ענין, ס'זאל זיין אויפן טיש, ער זאל נישט לייגן אויף א שעלוו ערגעץ. ער איז נאך האלט נעבן זיין תפילין. און פארן בענטשן די תפילין של ראש, ער מאכט נטילת ידים, מים אחרונים, טוט ער זיך אן צוריק די תפילין, ער בענטשט מיט די תפילין. א שיינע זאך צו בענטשן מיט די תפילין. איך האב נאכנישט געקענט זען קיין תורה דעי, בסדר, מסתמא די אידן אין ירושלים פירן זיך אזוי דארט.

בית הכסא מיט תפילין

Speaker 1:

און די הלכה איז תפילין ווען ס'איז פאר א בית הכסא, וואס מ'האט פריער געשמועסט אז ער דארף גיין נקבים, **"לא יניח תפילין בחורים הסמוכים לרשות הרבים"**, אין די אמאליגע בתי כסאות זענען געווען עפעס סארטן חורים, לעכער, און דארטן קען מען געלייגט די תפילין. **"חושש אני שמא יטלוה עוברי דרכים"**.

"חייב אדם לעשות, אפילו צריך להשתין מים, אפילו איינער דארף נאר גיין א קורצע בית הכסא להשתין מים, **חולץ תפילין ויוצא ארבע אמות מאותו מקום, גוללן בבגדו כמין ספר תורה"**, ער זאל עס אריינדרייען אין זיין בגד כמין ספר תורה, דאס הייסט ער זאל עס אזוי ווי איינהילן מיט זיין בגד, **"ואוחזן בימינו כנגד לבו, ויזהר שלא תצא רצועה מתחת ידו טפח, כדי שלא תראה רצועה יוצאת מתחת ידו טפח"**, ס'זאל נישט ארויסגיין קיין רצועה, ער טאטשט אפילו אויב ס'שטעקט זיך ארויס אביסל, אבער ס'זאל נישט זיין קיין טפח. **"ונכנס"**, איינמאל ער איז איינגעהילט מעג ער אריינגיין בבית צרכיו, **"וכשיצא, ירחיק ארבע אמות מבית הכסא"**, דעמאלטס קען ער עס צוריק אנטון, ער זאל זיך פארדרען ווייטער די ד' אמות, אז ס'זאל נישט זיין קאנעקטעד, ער זאל מאכן א הפסק צווישן די בית הכסא און די תפילין.

בית הכסא קבועה און עראי

Speaker 1:

"במה דברים אמורים? בבית הכסא קבועה, שאין ניצוצות ניתזין עליו", א בית הכסא קבועה איז אויסגעשטעלט אין א סיסטעם אז א מענטש זאל נישט ווערן נאס פון גיין אין יענע בית הכסא, ס'איז געמאכט א בארג אראפ אדער וואס. **"אבל בית הכסא עראי"**, ער האט פארשטאנען אז ס'שפריצט ארום, **"לא יכנס בהן כלל, אפילו כשהן גלולין ונתונין בידו"**, אפילו אזוי, **"אלא חולצן ונותנן לחברו שישמרם"**, ער זאל עס איינגאנצן אויסטון און עס איבערגעבן פאר איינעם זאל עס אהיטן, און נישט אריינגיין אין יענע צימער, ווייל יענע צימער איז מער שמוציג. **"ויש אומרים שאין חילוק אפילו בבית הכסא קבועה, אלא בישיבה"**.

Speaker 2:

וואס איז די הלכה? וואס קומט נישט דא אריין? וואס וויל ער דערפון? ס'איז אין סוף מסכת ברכות, די דינים פון נקבים. יא, אבער וואס קומט נישט דא אריין? ס'איז נישט פאר אונז. ווי מויעפט תחכך?

Speaker 1:

ער מיינט צו זאגן מ'זאל אזוי טון, מ'זאל מאכן מיט זיין פאפעט מיט די תפילין.

Speaker 2:

אה, ווייל דו ווילסט פארן די גוט נקי? נאכדעם ווען דו טוסט עס צוריק אן, זאל דאן געבן זיין אריין. יא. דאס איז א הלכה, מ'דארף אזוי טון כולי. ווי

מויעפט תחכך אפילו בעל מידה. דענקסט אז דאס איז געגוג? ווייל עפעס תחכך, עס דארף זיין גלייך הייס, עס שפריצט נישט צוריק.

Speaker 1:

איינמאל דאס קילן איז פשוט, אז ער האט מורא אז עס גייט אים שפריצן, ממילא אין לאטייניש אינגאנצן, ס'איז קולות זיין. אויב עס איז דא א פלאטע וואס איז מסודר, עס איז גרינגער, האט עס נישט קיין חכמות. א גרויסע מעלה פון א ישיבה. יא. ווי מען אפענט א חייך. אפילו בעל מידה, מען איז אין חייך. אבער אויב מקום קשה, עס האט אן עצה, יא, מקום המדרון, אזוי איז עס דא.

כדי דאס זאל זיצן ארויס די תחתית, עס איז אן עצה פשוטה, אבער לכאורה האט ער עס געטון מיט א גוף נקי. האבן זיי דאס געטון כדי עס זאל זיין א גוף נקי? איך ווייס נישט. ברוך השם, היינט דארף מען נישט קיין עצה, אבער גייט זיך חייך.

היה לבוש בתפילין. עס איז דא אופן אז ער לייגט וואסער, וואס א חילוק ס'איז זעלבע ביי דיר. יא, ס'איז היינטיגע בית הכסא, איז ברוך השם דאס אלעס שוין גרינגער געווארן.

תפילין ביינאכט אין בית הכסא

Speaker 1:

היה לבוש בתפילין. נישט דא קיין... אוקעי. איז ער געגאנגען אין תפילין, ווי ער איז נאך לבוש בבית הכסא לעת ערב?

ביינאכט, עס האט שוין געבליבן, ער האט פריער געלערנט אזוי מיט א משכונה ווי עס קען בלייבן. אבער ער האט נישט קיין צייט, יא, סאו מיינענדיג ער האט געדארפט גיין נאך פארן בית הכסא פאר עס ווערט נאכט. גלייך פאר די שקיעה, אזוי ווי... און ער גייט עס שוין נישט צוריק אנטון. רייט. סיום במידה האט ער דא די הערות. אבער זייער זייער אפשר יצא שוין סוף טאג.

פריער האבן מיר געהאט א היתר, אז מען קען עס איינהילן אין די בגד און גיין נאכדעם עס צוריק אנטון, אבער דא קען ער עס נישט טון. אבער דאס איז נאר אויב דו גייסט עס גלייך נאכדעם צוריק אנטון, מעג מען עס האלטן אויף די בגד. אבער אויב דו גייסט עס נישט נאכדעם צוריק אנטון, טאר מען עס נישט האלטן גלילים בבגדו, אפילו לאזן מיינענדיג א בית הכסא הקבוע ווי ס'איז ריין. אלא בבית הכסא, וואס דארף מען טון? ער זאל עס ארייגלייגן אין א כלי.

הייער גאד. איך האלט צו נישט ארויסטון די תפילין, מניחן בכלי, דארט לייגן אין א כלי, **אם היו בו טפח.** און דעמאלטס מעג ער גיין מיט דעם אין בית הכסא אויך. ווייל די תפילה מאכט עס ווי א... ווי א הרחקה. אדער סיי וועלכע כלי, איינע כלי, אפילו אין טפח. אין די כלי, וואס הייסט עס איז נאך פארט א כלי פון די תפילין, און עס דארף האבן א גרעסערע הפסק. אבער אן אנדערע כלי, עס מאכט א גאנצע הפסק, ווייל אויך איז א כלי ביודא ונכנס.

במחנה ובמצרח תפילה, איז א מניחן בכלי, ווייל אויך איז א כלי ביודא ונכנס. איז ווייטער, אדער די אייגענע כלי פון די תפילין מיט א טפח, אדער אן אנדערע כלי, אפילו אן א טפח.

שכח ונכנס לבית הכסא בתפילין

Speaker 1:

וואס ער האט פארגעסן? **שכח, איך קען דא זיך אביסל ריקן דא. שכח ונכנס לבית הכסא והוא לבוש תפילין,** ער האט פארגעסן אז ער האט תפילין און ער איז שוין אין בית הכסא, אז **מניח ידו עליהם,** האט שוין די גמרא און מדרשים ביז ער ענדיגט וואטעוועך ער האלט יעצט אינמיטן, די ערשטע שטיקל, **ויוצא וחוזר, ואחר כך נכנס ועושה כל צרכיו.**

Speaker 2:

אקעי, פארוואס טאר מען נישט... פארוואס איז מען נישט מחייב זיך צו לייגן אין א... פארוואס איז ער אין א קלעמעניש? פארוואס זאל ער אים מפסיק זיין?

Speaker 1:

די תשובה איז, אזוי ווי ס'איז מסביר די גדולי האחרונים, ירא על דאך חלום שיש בו סכנה גדולה. מ'טאר נישט סטאפן... סכנה איז גובלת ממש אינמיטן.

וואס טוט זיך שולחן ערוך, ושימש מטתו בתפילין? א רגע, אז לא יחזיר לא בצד זה ולא בצד זה עד שיטלם, אבער זאל בלייבן ווי ס'ליגט, ווייל זיין הענט איז יעצט שמוציג, און א שינוי המקום איז א סכנה.

Speaker 2:

ניין, גוט. דער סדר פון הענט איז צו טון זאכן, ס'איז א סכנה. ניין, די רמב"ם איז דא א שטיקל חוסר הבנה. אקעי, אקעי, אקעי, אקעי.

Speaker 1:

אויב אזוי, די הלכה איז, אפילו איינער זאגט מיין הענט זענען יא קלין, זאגסטו ס'איז נישט. וואס איז?

תפילין אין מרחץ

Speaker 1:

הנכנס למרחץ, איז אזוי, ס'ווענדט זיך וואו ער גייט. **מקום שבני אדם עומדין לבושין,** די חלק פון די מרחץ וואו מענטשן זענען אנגעטון מיט די לבוש העליון, **מקום שבני אדם עומדין שם מקצתם ערומים ומקצתם לבושין,** דארטן וואו ס'איז יש ויש, איז מוז מען נישט אויסטון די תפילין, ס'איז נישט אזא מקום מגונה. למשל, אונזער מקום וואו מ'טוט זיך אן. אבער מ'טאר נישט גיין אנטון תפילין, ווייל ס'איז דאך א מקום של ערומים.

מקום שבני אדם עומדין שם ערומים, וואו יעדער איינער איז אינגאנצן אן א מלבוש, דארט טוט מען זיך אויס די תפילין, ואף אחד לא יניח.

נאך א פלאץ, מ'גייט נישט אריין מיט תפילין אין בית הכסא.

תפילין אין בית הקברות

Speaker 1:

לא יעבור אדם לפני המתים בבית הקברות ותפילין בראשו, מ'גייט נישט אין בית הקברות מיט תפילין. אזוי האבן מיר געלערנט, מ'זאגט נישט קיין קריאת שמע דארט, רייט? אפילו ס'איז נישט קיין בית הקברות, נאר ס'איז פונקט דא א קבר ערגעץ, אויך דארף מען מאכן א ד' אמות. א מת איז אונטער די ערד, קען מען נישט מסתכל זיין אויף די מת. פארוואס? ניין, ס'איז אויך וועגן די ענין פון ס'איז לועג לרש. ס'איז נישט קיין שיינע זאך צו גיין נעבן א טויטן און זאגן, "ניי, איך לעב דאך." וואס הייסט דו לעבסט? דו פרעסט? ניין, דו גייסט תפילין, דו ווייזט אז דו לעבסט. וילבוש צדקה כשריון, וילבש בגדי נקם תלבושת. נאך א זאך, אזוי ווי... אזוי ווי עס איז די זעלבע לעוועל פון קריאת שמע און תפילה, איז נישט קלאר. ניין, ווייל "ירוץ בגדו" איז ממש וואס זיין בכבודו.

נושא משא על ראשו - נישט לייגן זאכן אויפן קאפ מיט תפילין

Speaker 1:

ס'איז דא א הלכה, **"נושא משא על ראשו"** - מ'קען נישט, מ'טאר נישט שלעפן זאכן אויף די קאפ און אויך שלעפן תפילין אויף די קאפ. איז דער וואס איז שואל צו תפילין של ראש האט א תשובה רמה. דאס איז ווייל כלי די תפילין איז אויף די קאפ, און יענץ איז אויך, איז דאס איז ווי א קאמפעטישן, וואס זאל זיין.

אבער אפילו מיט פחות, **"אסור להניח על ראשו שיש בו תפילין".** מ'טאר נישט לייגן א שמאטע, א קאפל. אבער צנועים, צנועים, אבער שיינער שיינער. תפילין דארף זיין די עיקר זאך וואס גייט אויפ'ן קאפ. דארף זיין די תפילין, נישט מיט א הוט. קוים מ'לייגט ארויף די תפילין און ער געבט א שטעקעריי.

דיסקוסיע: דאווענען אן א הוט

Speaker 2:

עניוועי, דו ביסט נישט מסכים. דו דארפסט זיך דינגען. יא, אבער אויב איינער דארף, די משגיח גייט אים ארויסווארפן פאר נישט גיין מיט א הוט צום דאווענען, זאל ער קומען, רבי יצחק, רבי יצחק.

:Speaker 1

איך זאג אז מ'זאל ברענגען די רמב"ם זעלבסט. העלאו, ער זאל קומען צום שיעור. ער האט אונזער שיעור אויף יוטוב. מ'דארף נישט קיין בית המדרש, מ'דארף נישט קיין משגיח, מ'דארף נישט גיין אין ערגעץ. ער האט א שיעור אויף יוטוב.

:Speaker 2

ניין, אבער איך וויל נאר ארויסברענגען אז ס'איז דא א חומרא אין דעם. ער איז א פרומער, נישט ער איז א קול גיי וואס ער גייט נישט קיין הוט. ס'שטייט אין שולחן ערוך אז ס'איז מער מהודר. ס'איז אן ענין אז די תפילין זאל זיין אויפ'ן קאפ.

:Speaker 1

אבער מ'זעט אויס אז די ענין דא איז ווייל דו האסט נאך עפעס אויסער די תפילין. יא, דאס זאג איך. ס'איז א זלזול. ס'איז א זלזול אין כבוד התפילין.

מ'רעדט פון צוויי אותיות.

תשמיש המטה בצימער מיט תפילין/ספר תורה

:Speaker 1

"בעת שיש בו תפילין או ספר תורה". אה, נאך א גוטע הלכה. **"אסור לשמש בו מטתו"**. אגב, ווען מ'רעדט וועגן קדושה, וויאזוי מ'דארף זיך מתגבר זיין, מ'גייט מיט תפילין די גאנצע טאג. **"בעת שיש בו תפילין או ספר תורה." "אסור לשמש בו מטתו עד שיוציאם או יניחם בכלי, והניח הכלי בכלי אחר שאינן כלים"**. אויסער די כלי, די כלי זאל ליגן אין נאך א כלי. דאס ווערט גערופן שני כיסויים. **"אבל אם היה הכלי חשוב ומיוחד להם, אפילו עשרה כלים, ככלי אחד חשובים"**. ווי לאנג... אויב א מענטש לייגט עס אריין אין א... א מענטעלע פון א ספר תורה, אפילו ער טוט אן דריי מענטעלעך און ער לייגט עס נאך אין די ארון, הייסט עס נאך ווייל ס'איז נאך אלץ א כבוד פאר די ספר תורה. און ס'איז נישט אפישעל כלי. ווייל מנוח בכלי בתוך כלי, מטה לא נחה תחתיו, מה שאין כן בכלי כסף שלא כנגד ראשו, גדולה שמירתן, אפילו איסטומא מטה. ווייל עס איז נישט יא כלי בתוך כלי, דעמאלטס קען עס אפילו זיין אין זיין קישן אפילו איסטומא, פארוואס? ווייל דאס הייסט שוין צוגעדעקט. דא רעדט מען א וויכטיגע זאך, אז נאך וואס עס פארלאנגט פאר די זאך כנגד ראשו, מיר האבן פריער אויך געוואלט זאגן.

הלכה: הנחת תפילין בכר (קישן)

:Speaker 1

דאס איז נאך נישט אפיציעל קודש. ווען ווערט עס יא קודש? ווען מ'איז עס מתקן להניחו תחתיו ועל ראשו, שלא כנגד ראשו, כדי לשומרו אפילו אינו עמו. דאס הייסט ווען ס'ווערט יא קודש בתוך קודש, דעמאלטס קען עס אפילו זיין אין זיין קישן אפילו אינו עמו. פארוואס? ווייל דאס הייסט שוין צוגעדעקט.

דא רעדט מען א וויכטיגע זאך, א זאך וואס באלאנגט פאר די זאך. פריער אויך, ווען מ'האט גערעדט פון תפילין, אז מ'לייגט עס אויפ'ן קאפ כדי לשומרו. רייט, קען עס זיין ביי אים אין שטוב. ס'איז בעסער אז מ'זאל עס לייגן אין א סעיף אין זיין פארעם שטוב, אבער ס'איז כבוד פון די זאך.

הלכה כה: קדושת תפילין קדושה גדולה היא

:Speaker 1

יעצט פירט אויס דער רמב"ם מיט א שיינע ענין של מוסר, א שמועס, א נייע בבא מציעא בוחר. זאגט ער אזוי, **קדושת תפילין קדושה גדולה היא**, וואס איז דאס? די אלטע בחורים דארפן נישט? ניין, יעדער אלטער בחור דארף זיין א פרישער בחור פון צייט צו צייט. קדושת תפילין איז א גרויסע קדושה.

שכל זמן שהתפילין על ראשו של אדם ועל זרועו, עניו ויירא. ס'דערמאנט אים צו זיין א עניו, ס'דערמאנט אים צו זיין א מורא'דיג. עניו מיינט לכאורה אז ער האט א יראת הרוממות, ער האט א יראת כבוד. ס'איז א רעספעקט.

תוצאות הנחת תפילין

:Speaker 1

ואינו נמשך בשחוק ובשיחה בטילה, ווי לאנג דער מענטש גייט תפילין ווערט ער נישט נמשך בשחוק ובשיחה בטילה. **ואינו מהרהר מחשבות רעות, אלא מפנה לבו לדברי האמת והצדק.** ער מאכט זיין הארץ פנוי, אזוי ווי ס'איז געשטאנען ביי די נביא, אזוי ווי ס'איז געשטאנען ביי דעם וואס גייט דאווענען, לדברי אמת וצדק, זייער גוט.

דאס איז אן אינטערעסאנטע זאך, ווייל מיר האבן פריער געלערנט אזוי, אז תפילין דארף מען האבן אן הסח הדעת און מ'דארף ממשיך זיין. דא לערנט מען אז די סיבה פארוואס מ'דארף ממשיך זיין איז ווייל אזוי טראכט מען נישט פון מחשבות זרות. ס'איז א סירקולאר. ס'העלפט.

דער רמב"ם זאגט נישט אז די סגולה טראגט דיך צו אוועקשלעפן פון מחשבות זרות, נאר מ'מאכט דיך מאכן תפילין, מ'לייגט תפילין, און נאכדעם זאגט מען דיר די תפילין מוז מען גיין מיט כוונה. דער רמב"ם זאגט נישט דא אז א איד טאר נישט רעדן שיחה בטילה אין תפילין, ער זאגט ווען מ'גייט תפילין, ממילא רעדט מען נישט קיין שיחה בטילה. ס'איז א גאנץ אנדערע שמועס דאס.

פארשטייט זיך אז מ'דארף עס טון, ווייל אויב איינער ווייסט נישט פון דעם, וועט ער נישט כאפן בכלל די חשיבות דערפון. אבער ער דארף עס דרייען מיט זיך. אבער דער רמב"ם זאגט אז עס איז כאילו אזוי איז עס, אזוי גייט עס.

:Speaker 2

יא.

לפיכך צריך אדם להשתדל להיותן עליו כל היום

:Speaker 1

אמר רבא, על פי כך צריך אדם להשתדל להיות עליו כל היום. אזוי, איך האב א געוואלדיגע זאך, ווי מער צייט ער גייט, אלץ ווייניגער צייט האט ער צו זיין ביזי מיט שטותים.

"שמצוותן כך היא". אזוי איז די מצוה, די מצוה איז טאקע אז די תפילין זאלן דיך אפהיטן פון שטותים.

דער רמב"ם'ס חיבה צו רב

:Speaker 1

אמר רבא, רב וואס ער איז געווען דער באקאנטער תלמיד רב הונא הקדוש. דאס איז נישט די ערשטע מאל וואס ער איז שוין אין דעם פלאץ וואס ער האט אים אריינגעברענגט. איך ווער זייער עקסייטעד פון דעם אז רב איז תנא ופליג, ווייל אזוי איז ער צוויי דורות. אזוי ווי ער איז געשטאנען אין די הקדמה פון משנה תורה, ער האט ליב דברים וואס זענען מקשר דורות. איך קען עס אריינלייגן אין מיין ליסט פון רמב"ם'ס וואס ער ברענגט לשונות.

"שלא ילך ארבע אמות בלא תורה". ער האט אויך געברענגט רב'ס **"שלא תסיח דעתך ממנה כל היום כולו"**, האסט געדענקט? עס איז זייער א הערליכע זאך. יא, עס איז קאנעקטעד. ער האט ליב געהאט רב'ס דביקות. עפעס איז רב'ס דביקות. אלע זיינע צוגאנג האט מען געזען נישט גיין אדער תורה, אדער ציצית, אדער תפילין. ווייל די סיבה איז כדי ער זאל אייביג זיין אין אן ערנסטן מצב רוח.

:Speaker 2

זייער גוט. מיר פארן אריבער צו די דברי רמ"ז באצדק.

פארגלייך מיט ציצית

:Speaker 1

"וזהו שאמרו על ציצית 'וראיתם אותו'", שעדיין לא למדנו ציצית, אבל ציצית דארף מען אויך האבן שמירה ווען מען האט ציצית? **'וראיתם אותו' וזכרתם את כל מצוות ה'"**.

Speaker 2:

ניין, אבער ביי תפילין האט ער נישט געזאגט אז עס העלפט, ער האט געזאגט אז עס העלפט ווייל ס'איז דא א איסור.

Speaker 1:

ניין, איך האב נישט געוואוסט די משנה.

Speaker 2:

דאס איז וואס ער האט געזאגט, אז עס העלפט ווייל ס'איז דא א איסור פון מחייב אותו למשמש.

Speaker 1:

ניין ניין, איך מיין אז ס'איז פארקערט. ס'איז ביידע, עס גייט ביידע.

הלכה כו: מצותן ללבשן כל היום

Speaker 1:

אקעי, יעצט זאל ער לערנען אריין ביי **מצות עשה של תפילין, מצותן ללבשן כל היום**, די עיקר מצוה. איך מיין, מען קען אייביג טון די מצוה פון תפילין. אזוי ווי דער רמב"ם זאגט, **"שמצותן כך היא"**. די עיקר מצוה איז צו גיין א גאנצן טאג. **"ומשתדל להיותן עליו כל היום כולו"**. איז מער א חיוב, מער א חיוב כולל, און מער א מצוה צו גיין מיט תפילין.

כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר

Speaker 1:

פארוואס? זאגט ער, ווייל חז"ל זאגן אזוי, אז **"כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו"**. כאילו מעיד עדות שקר, ווייל ער זאגט די לשון פון די תפילין וואס אונז זאגן ביי "שמע", "והיו הדברים האלה", "וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך", און ער האט נישט די תפילין אויף זיך. איז עס אזא עדות שקר, ער איז נאר דורכדעם ווייל ער איז נאר מקיים, דאס הייסט עדות שקר.

דאס הייסט, די מצוה איז א סניף פון מצות קריאת שמע, נישט א סניף פון מצות תפילין. אבער ער לייגט עס אויס אזוי, אז די תפילין... ס'איז א פגם אין די קריאת שמע. מיין אבער, ער וויל דא מודיע זיין אז מ'דארף לייגן תפילין בשעת'ן דאווענען, ווייל דעמאלט איז די צייט וואס איז מער מחייב. פון דא קען מען אנהייבן של מניחין תפילין רק בשעת התפילה.

איך טראכט אנדערש. איך טראכט אז די הלכה דא טוט אביסל מער. די הלכה וויל דיך דערמאנענען אז קריאת שמע מיט תפילין האבן א נאנטע קשר. סיי ס'מאכט די קריאת שמע בעסער, ווייל ס'איז נישט אן הפסק, אבער ס'מאכט אויך אז דו זאלסט געדענקען וואס די תפילין איז. די תפילין איז די זאך וואס ווערט דערמאנט אין קריאת שמע, אז ס'דערמאנט אונז.

כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשה

Speaker 1:

אקעי, איך וואלט געזאגט אז ס'איז מער... אקעי, איך דארף נישט קיין קריאת שמע. **כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשה.** ס'איז נישט קיין ראיה, ווייל אין ארבע פרשיות תפילין איז דא אכט מאל די זאך. ער זאגט אז די אכט מצוות טוט ער נישט, איז ער עובר, ער איז ממש עובר.

וכל הרגיל בתפילין מאריך ימים

Speaker 1:

וכל הרגיל בתפילין מאריך ימים, שנאמר ה' עליהם יחיו. איך האב געטראכט אז די טייטש איז, ה' עליהם, אז ווען דו לערנסט אין תפילין איז דא 21 שמות, ווען די שם ה' איז עליהם, יחיו, לעבט מען. איך מיין אז די ווארט איז אינטערעסאנט, ווייל בייטאג גייט מען תפילין, ביינאכט נישט. סא, די שכר איז אז ער וועט לעבן טאג, והיה ה' לך לאור עולם, מ'וועט אייביג זיין בייטאג, וועט ער קענען גיין אייביג תפילין.

סיום

Speaker 1:

אקעי, עד כאן הלכות תפילין. דער אייבערשטער זאל העלפן יעדער איינער זאל זוכה זיין צו הנחת תפילין.